

ГОДИШЕН ДОКЛАД

ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ
ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Приет с решение на Управителния съвет на НАПОО
протокол № 01/ 22.02.2023 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

РАЗДЕЛ 1. РАЗВИТИЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ, ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ И НА РАБОТНИЦИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ, БРАНШОВИ И ПРОФЕСИОНАЛНИ ОРГАНИЗАЦИИ И АКАДЕМИЧНАТА ОБЩНОСТ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В КОНТЕКСТА НА ПОЛИТИКАТА ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

1.1. Оползотворяване потенциала на трипартитните органи за управление и дейността на НАПОО, като платформа за консултации, обсъждане на основни въпроси и инициране на предложения във връзка с развитието на системата за ПОО

1.2. Участие в дейността на работни групи, съвети, комитети, комисии и др. към МОН, МТСП, МИ, МТ, МФ, АЗ, ЦРЧР, НАЦИД и други държавни институции, на организации на работодателите и на работниците и служителите, на браншови и професионални организации, свързани с развитието на квалификацията на работната сила

1.3. Организиране и провеждане на дискусии, кръгли маси, семинари, конференции и други събития с участието на представители на заинтересованите страни

РАЗДЕЛ 2. РАЗВИТИЕ НА МРЕЖАТА ОТ ЛИЦЕНЗИРАНИ ЦЕНТРОВЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ЦЕНТРОВЕ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

2.1. Лицензиране и разширяване на мрежата от ЦПО и ЦИПО в контекста на осигуряване качеството на услугите по професионално обучение на лица над 16-годишна възраст и по професионално ориентиране

2.2. Ефективно функциониране на системата за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение и информално учене

РАЗДЕЛ 3. ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

3.1. Поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение в съответствие с актуалните потребности на пазара на труда и с Националната класификация на професиите и длъжностите

3.2. Разработване и актуализиране на Държавни образователни стандарти (ДОС) за придобиване на квалификация по професии

3.3. Осъществяване на последващ контрол на дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО, с цел подобряване на качеството на предоставяните услуги

3.4. Методическо осигуряване на дейността на ЦПО и ЦИПО

РАЗДЕЛ 4. ПРОУЧВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ОПИТ И ДОБРИ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ И АДАПТИРАНЕ, С ЦЕЛ ВНЕДРЯВАНЕТО ИМ НА НАЦИОНАЛНО И НА ИНСТИТУЦИОНАЛНО НИВО

4.1. Повишаване прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации и улесняване мобилността на обучавани и заети лица

4.2. Развитие и усъвършенстване на институционалния партньорски модел на национално и европейско ниво чрез участие на НАПОО в европейски мрежи, консултативни органи, работни групи и международни проекти

РАЗДЕЛ 5. ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА И ПУБЛИЧНОСТТА НА УСЛУГИТЕ ПО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ НА ВЪЗРАСТНИ

5.1. Усъвършенстване на ИС на НАПОО

5.2. Осигуряване на актуална информация на интернет страница на НАПОО за гражданите и бизнеса

5.3. Създаване на условия за популяризиране на добри практики в лицензираните ЦПО и ЦИПО

РАЗДЕЛ 6. РАЗВИТИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА НАПОО

6.1. НАПОО – учещата администрация

6.2. Поддържане на системите за финансово управление и контрол

6.3. Създаване на синхронизирана система от вътрешни правила, регламентиращи различни аспекти от дейността на НАПОО

6.4. Подобряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса

РАЗДЕЛ 7. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2022 г.

РАЗДЕЛ 8. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2023 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът за дейността на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) за 2022 г. съдържа подробна информация за степента на изпълнение на целите и постигнатите резултати от администрацията на Агенцията.

В доклада е направена оценка на ефективността на изпълнението на Плана за дейността на НАПОО през 2022 г., изведени са основни изводи и са определени приоритетите за развитието на Агенцията през 2023 г.

Целите и произтичащите от тях дейности, заложи в Плана за дейността на НАПОО за 2022 г. на базата на Стратегия НАПОО 2022-2027, са както следва:

1. Развитие на сътрудничеството с държавните институции, организациите на работодателите и на работниците и служителите, браншовите и професионалните организации и академичната общност за усъвършенстване на националната система за професионално образование и обучение в контекста на политиката за учене през целия живот.
2. Развитие на мрежата от лицензирани центрове за професионално обучение и центрове за информация и професионално ориентиране.
3. Осигуряване на качеството в системата на професионалното образование и обучение.
4. Проучване на европейския опит и добри практики в областта на професионалното образование и обучение и адаптиране, с цел внедряването им на национално и на институционално ниво.
5. Повишаване на прозрачността и публичността на услугите по професионално обучение и професионално ориентиране на възрастни.
6. Развитие на административния капацитет на НАПОО.

Обхватът на информацията, представена в доклада, се определя от функциите на НАПОО, регламентирани в чл. 41, ал. 2. и чл. 42 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

РАЗДЕЛ 1. РАЗВИТИЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ, ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ И НА РАБОТНИЦИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ, БРАНШОВИ И ПРОФЕСИОНАЛНИ ОРГАНИЗАЦИИ И АКАДЕМИЧНАТА ОБЩНОСТ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В КОНТЕКСТА НА ПОЛИТИКАТА ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

1.1. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ ПОТЕНЦИАЛА НА ТРИПАРТИТНИТЕ ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И ДЕЙНОСТТА НА НАПОО, КАТО ПЛАТФОРМА ЗА КОНСУЛТАЦИИ, ОБСЪЖДАНЕ НА ОСНОВНИ ВЪПРОСИ И ИНИЦИИРАНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С РАЗВИТИЕТО НА СИСТЕМАТА ЗА ПОО

През 2022 г. НАПОО успешно развива трипартитното сътрудничество в управлението на Агенцията и в експертната си дейност. Управителният съвет и 17-те Експертни комисии, функциониращи по професионални направления и по професионално ориентиране, ефективно изпълняваха определените в ЗПОО и в Правилника за дейността на НАПОО функции.

От организационна гледна точка НАПОО продължи да осигурява необходимите условия и среда за ползотворна работа на Управителния съвет като:

- Предварително се обявяват графика и дневния ред за заседанията на УС
- Предоставят се в срок предварително подготвените комплекти с материали за обсъждане в съответствие с дневния ред
- Периодично се осъществява контрол на изпълнение на решенията на ЕК и на УС

През 2022 г. са проведени 5 заседания на УС на НАПОО. С оглед на извънредната епидемична обстановка в страната 4 от заседанията се проведеха с отдалечен достъп чрез платформата ZOOM. Последното, пето заседание на УС, се проведе присъствено в заседателната зала на НАПОО. На заседанията бяха обсъдени и съгласувани важни документи за развитие на системата на ПОО:

- Проекти на ДОС за придобиване на квалификация по професии, разработени във вид на „единици резултати от ученето“;
- Предложения за актуализиране на СППОО с допълване на нови професии/специалности;
- Анализи за системата на професионално обучение на лица, навършили 16 години:
 1. Годишен анализ на дейността на централните за професионално обучение и централните за информация и професионално ориентиране през 2021 г.
 2. Анализ за състоянието на качеството на ЦПО, подали годишни доклади за самооценка на качеството за 2021 г.
- Документи, свързани с планирането на дейността на НАПОО:
 1. Годишен доклад за дейността на НАПОО за 2021 г.
 2. Годишен план за дейността на НАПОО за 2022 г.
 3. Отчет за изпълнение на Плана за дейността на НАПОО за първото полугодие на 2022 г.
 4. Отчет за осъществения последващ контрол на лицензираните центрове през първото полугодие на 2022 г.
- Документи, свързани с дейности по актуализиране на СППОО;
- Актуализирани индикатори за представяне на годишната информация за дейността на ЦИПО по чл. 22, ал. 8 от ЗПОО;

- Актуализиран пакет документи за извършване на последващ контрол на дейността на ЦИПО – заповед за извършване на проверка, констативен протокол от извършен последващ контрол, уведомително писмо до ЦИПО, доклад за изпълнени препоръки и отстранени нередовности.

Дейността на експертните комисии през 2022 г. е организирана в съответствие с изискванията на ЗПОО и Правилника за дейността на НАПОО.

През 2022 г. са проведени заседания на ЕК както следва:

- **19** заседания на ЕК за обсъждане на проекти на ДОС за придобиване на квалификация по професии;
- **2** заседания на ЕК за обсъждане на предложения за промени в СППОО;
- **36** заседания на ЕК по процедури за издаване и изменение на издадена лицензия на ЦПО с добавяне на нови професии и специалности;
- **72** заседания на ЕК по процедури за прекратяване права по издадена лицензия на ЦПО.

Компетентното участие на членовете на УС и на ЕК в цялостната дейност на Агенцията създава възможност за постигане на успешни резултати, свързани с изпълнението на конкретните задачи, включени в Плана за 2022 г. За това допринася ефективната организация на заседанията, качествено разработената и своевременно предоставена документация от администрацията на Агенцията – доклади, докладни записки, проекти на ДОС, протоколи, резултати от изпълнявани проекти и други материали. Сериозен принос по отношение повишаване качеството на проектите на ДОС за придобиване на квалификация по професии има активното участие на Експертните комисии. От специалистите, представители на трите страни в социалното сътрудничество, са получени полезни предложения и препоръки за прецизиране на конкретни текстове в проектите на ДОС, както и за номиниране на специалисти с нужния опит и професионална квалификация за участие в работните групи и в рецензирането на проектите.

По изпълнение на функциите, регламентирани в чл. 42, т. 6, т. 7, т. 8 и т. 9 на ЗПОО, през 2022 г. е извършено следното:

Съгласно чл. 42, т. 6 на ЗПОО, въз основа на анализ на дейността на ЦПО и ЦИПО, Агенцията прави предложения за усъвършенстване на системата на ПОО. В изпълнение на тази разпоредба НАПОО ежегодно набира и анализира данни във връзка с дейността на ЦПО и ЦИПО през предходната календарна година. Получените резултати за 2021 г. са предоставени на вниманието на заинтересованите институции, организации и лица чрез публикация на интернет страницата, с презентации в заседанията на УС на НАПОО, в работни групи, уебинари и други национални и регионални форуми.

През 2022 г., в изпълнение на функциите на НАПОО като участник в мрежата ReferNet беше организирана и проведена национална конференция в присъствен формат, на която бяха изнесени актуални данни от проучвания и доклади в областта на ПОО на национално и европейско ниво.

В изпълнение на чл. 42, т. 8 на ЗПОО, НАПОО осъществява дейности, свързани с участие в разработването и изпълнението на национални стратегии в частта им, касаеща ПОО.

1.2. УЧАСТИЕ В ДЕЙНОСТТА НА РАБОТНИ ГРУПИ, СЪВЕТИ, КОМИТЕТИ, КОМИСИИ И ДР. КЪМ МОН, МТСП, МИ, МТ, МФ, АЗ, ЦРЧР, И ДРУГИ ДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ, НА ОРГАНИЗАЦИИ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ И НА РАБОТНИЦИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ, НА БРАНШОВИ И ПРОФЕСИОНАЛНИ ОРГАНИЗАЦИИ, СВЪРЗАНИ С РАЗВИТИЕТО НА КВАЛИФИКАЦИЯТА НА РАБОТНАТА СИЛА

Участието на НАПОО в процесите по разработване и реализиране на политики, стратегии, програми и концепции, насочени към развитие на националната система за ПОО, е основно направление в нейната дейност. Компетентното и ефективно участие в процесите на разработване и реализиране на политики, стратегии и концепции, свързани с развитие и усъвършенстване на националната система за ПОО, е постоянен приоритет в дейността на НАПОО. Задачите на Агенцията в това направление са свързани с разширяване на сътрудничеството с институциите и организациите, които имат отношение към ПОО, както и с практическото утвърждаване на възложената ѝ със ЗПОО координираща функция в този контекст.

Активното взаимодействие с държавните институции по конкретни въпроси и ключови проблеми в областта на ПОО, развитието на човешките ресурси и ученето през целия живот е в центъра на вниманието на екипа на НАПОО и през 2022 г.

През отчетния период представители на Агенцията са участвали като членове на междуведомствени работни групи, експертни съвети, комисии и комитети на национално ниво към Министерство на образованието и науката, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на икономиката и индустрията, Министерство на туризма, Министерство на здравеопазването и Министерство на отбраната.

През 2022 г. служителите от администрацията на НАПОО са ангажирани с участие в поредица от национални и международни събития по въпросите на ПОО. Със своя експертен потенциал НАПОО допринесе за успешното им провеждане, за формулирането на изводи и конкретни препоръки, насочени към развитие на системата на ПОО в съответствие с приоритетите, изведени на национално и европейско ниво и набелязване на конкретни мерки за повишаване на имиджа на ПОО сред младежи и лица, навършили 16 години.

Представени са експертни становища и предложения по следните проекти на документи:

- Проект на Решение на Министерски съвет за изменение на Националния план за действие по заетостта през 2022 г. и подготовка на НПДЗ за 2023 г. - Министерство на труда и социалната политика
- Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 19 февруари 2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, обн. ДВ 2020 г., изм. и доп. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2022 г. – Министерство на образованието и науката
- Доклад за последваща оценка на въздействието на Закона за професионалното образование и обучение – Министерство на образованието и науката
- Проект на Условия за кандидатстване по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05SFPR001-3.001 „Модернизирани на професионалното образование и обучение“ - Министерство на образованието и науката
- Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за българския жестов език - Министерство на труда и социалната политика
- Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за насърчаване на заетостта - Министерство на труда и социалната политика
- Алгоритъм за извършване на експертен анализ на Списъка на професиите за професионално образование и обучение - Министерство на образованието и науката

Участието на представители на НАПОО в различни работни групи, комитети и други междуинституционални форми на сътрудничество през 2022 г. включва:

- Комитет по наблюдение към Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“
- Комитет по наблюдение към Програма „Образование“ 2022-2027
- Комитет по наблюдение към Програма „Развитие на човешките ресурси“2022-2027
- Консултативен съвет по ПОО към министър на образованието науката
- Националният съвет за насърчаване на заетостта
- Национална мрежа експерти по ПОО към Център за развитие на човешките ресурси (ЦРЧР) – National VET team 2022
- Междуведомствена работна група за разработване на план за действие по заетостта за 2023 г. към МТСП
- Национален консултативен съвет по проект „Развитие на дигиталните умения – компонент 1“
- Координационен съвет на Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи (ЦРЧРРИ) - Кремиковци
- Национална координационна група към МОН за Учене през целия живот

- Работна група за разработване на механизъм за прилагане на Препоръката на Съвета на ЕС относно интеграцията на дълготрайно безработните лица на пазара на труда
- Национален експертен съвет по тематичната дейност „Системи за управление на предвиждане на умения и съответствие с нуждите на пазара на труда в ЕС: Оценка за България“ към CEDEFOP
- Координационен съвет РГ 2 “Свободно движение на хора”
- Работна група 16 „Образование, взаимно признаване на професионални квалификации и научни изследвания“ към МОН
- Междуведомствен експертен съвет за прилагане на споразумението за сътрудничество и стратегическо партньорство при обмен на данни между Националния статистически институт и Министерството на образованието и науката
- Работна група във връзка с Директива 2013/55/ЕО на ЕП и на Съвета от 20.11.2013 г. за изменение на Директива 2005/36/ЕО относно признаването на професионалните квалификации - МОН
- Междуведомствена комисия на основание чл. 5 от Наредбата за условията и реда за поддържане на Списъка на регулираните професии в Република България, за осъществяване на процедурата по изготвяне на предложения за включване или изключване на професии от Списъка на регулираните професии в Република България - МОН
- Работна група между НАПОО, МТСП и дирекция „Професионално образование и обучение“ на МОН във връзка с актуализиране на СППОО
- Междуведомствена работна група по трудова миграция и трудова мобилност към МТСП
- Междуведомствена работна група, във връзка с привеждането на НКПД-2011 в съответствие с ESCO към МТСП
- Междуведомствена работна група за изготвяне на Закон за изменение и допълнение на Закона за българския жестов език с участието на представители на МТСП, МОН, АСП, АХУ, НАП, НСИ и МВР
- Работна група на МОН и МЗ относно квалификации в системата на здравните грижи
- Работна група към МОН относно оценка на въздействието на ЗПОО за последните 5 години
- Междуведомствена работна група към МТСП за развитие на дигиталните умения в България
- Междуведомствена работна група за разработване на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за насърчаване на заетостта
- Междуведомствена работна група за разработване на Проект за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за насърчаване на заетостта
- Работна група за изготвяне на проект на Постановление на Министерския съвет за определяне на условията и реда за обучение на безработни и заети лица по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 и Националния план за възстановяване и устойчивост.

1.3. Организиране и провеждане на дискусии, кръгли маси, семинари, конференции и други събития с участието на представители на заинтересованите страни:

Участието на експерти от НАПОО в тематични национални конференции, семинари, работни срещи, кръгли маси през 2022 г. е както следва:

- Национална конференция „Професионално обучение и кариерно развитие – малки истории за големи успехи“ в рамките на проект „Качество и ефективност“;
- Национални дни за Учене през целия живот
- Национална конференция „Европейските измерения в професионалното образование и обучение“ – Refernet
- Конференции и уебинари със съответните заинтересовани страни по дейност National VET team
- Участие в представяне на резултати по проект на ОИСР „България: Реформиране на съществуващите и разработване на нови мерки за активиране на неактивни лица и включването им на пазара на труда в България“ - Връзка между хората и работните места: Достигане до неактивните и безработните лица в България и активирането им
- Участие в Европейска онлайн конференция „EPALE - практики и споделян опит“
- Участие в първа и втора присъствена мисия на екипа на Центъра за умения на ОИСР по проект за национална стратегия за уменията
- Участие в среща на междуведомствена работна група за изготвяне на Закон за изменение и допълнение на Закона за българския жестов език с участието на представители на МТСП, МОН, АСП, АХУ, НАП, НСИ и МВР
- Участие в национална среща за иновации в дуалното обучение
- Участие в национална конференция на мрежата Еврогайдънс България.
- Участие в международен форум за високи постижения в професионалното обучение в град Сан Себастиан, Испания - организирано от Европейската комисия и Баското правителство на Испания.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Постигнатите резултати от изпълнението на дейностите по Оперативна цел 1 от Плана на НАПОО за 2022 г. са доказателство за активната и целенасочена работа на Агенцията като държавна институция с ключова роля в разработването и реализирането на националната политика в сектора на ПОО.

2. Професионалният опит и високата експертна компетентност на служителите на НАПОО допринасят за подготовката на важни национални стратегически и оперативни документи, произтичащи от законодателството в областта на ПОО.

3. Инициативите и конкретните дейности по двустранните споразумения за сътрудничество са важна предпоставка за постигане на съгласувани

позиции по съществени въпроси, свързани с функционирането на системата на ПОО.

4. За реализация на дейностите на НАПОО по провеждане на политиките за учене през целия живот и за укрепване на връзките между ПОО и пазара на труда принос имат ефективно организирани от Агенцията и проведени през 2022 г. заседания на трипартитните органи на Агенцията – УС и ЕК по професионални направления и професионално ориентиране.

5. Чрез поддържаната и през 2022 г. актуална информация в ИС на НАПОО се дава възможност за функциониране на публичните регистри, осигурява се прозрачност на дейността на Агенцията и тази на централните и се дава възможност на институциите, бизнеса и гражданите да се информират за предоставяните от ЦПО услуги.

РАЗДЕЛ 2. РАЗВИТИЕ НА МРЕЖАТА ОТ ЛИЦЕНЗИРАНИ ЦЕНТРОВЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ЦЕНТРОВЕ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

2.1. Лицензиране и разширяване на мрежата от ЦПО и ЦИПО в контекста на осигуряване качеството на услугите по професионално обучение на лица над 16-годишна възраст и по професионално ориентиране

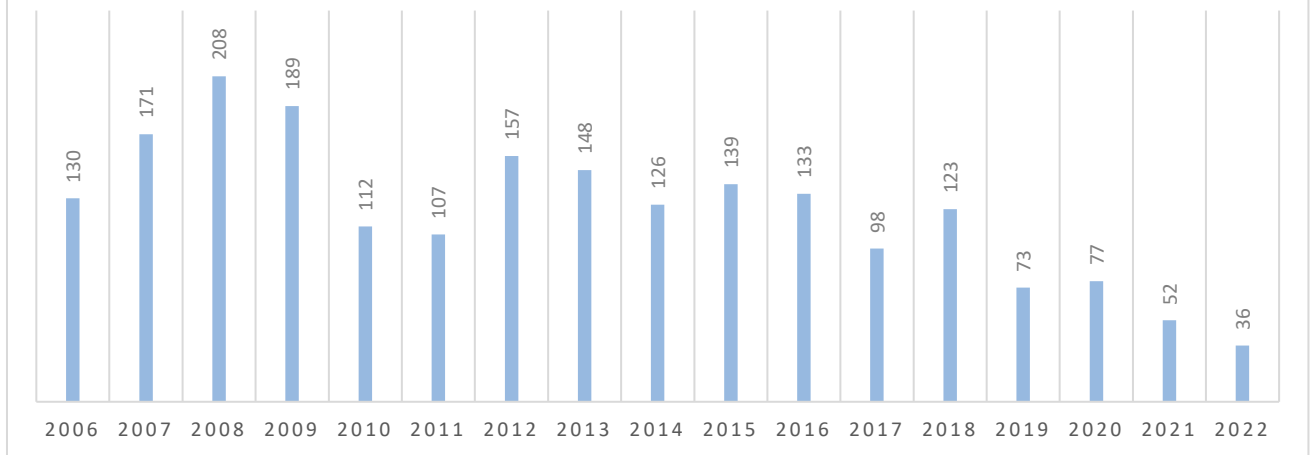
Развитието на мрежата от лицензирани ЦПО и ЦИПО е свързано и с постигането на Приоритет 2 от Плана за дейността на НАПОО - Развитие на мрежата от лицензирани центрове за професионално обучение и центрове за информация и професионално ориентиране, която включва издаване на лицензия на нови ЦПО и ЦИПО, както и изменение на издадени лицензии на ЦПО с добавяне на нови професии и специалности.

През 2022 г. са лицензирани 25 нови ЦПО, а 11 центъра са добавили към лицензиите си нови професии и специалности.

Броят на лицензионните процедури на ЦПО, реализирани от Агенцията за периода 2006 г. - 2022 г., са представени на Фиг. 1.

Фиг. 1.

БРОЙ ЛИЦЕНЗИОННИ ПРОЦЕДУРИ ПО ГОДИНИ 2006 Г. - 2022 Г.

На Фиг. 2 е представено съотношението между новите лицензионни процедури и процедурите за изменение на лицензия с добавяне на нови професии и специалности в периода 2008 г. - 2022 г.

Фиг. 2.

През 2022 г. броят на процедурите за издаване на лицензия на нови ЦПО е по-малък с 10 в сравнение с 2021 г. През тази година процедурите за изменение на лицензии с добавяне на нови професии и специалности са с 6 бр. по-малко в сравнение с 2021 г.

Справка в ИС на НАПОО показва, че през 2022 г. кандидатите включват в заявленията за издаване на лицензия на ЦПО най-голям брой професии от професионални направления:

- 345 Администрация и управление
- 346 Секретарски и административни офис дейности
- 482 Приложна информатика
- 522 Електротехника и енергетика
- 762 Социална работа и консултиране
- 815 Фризьорски и козметични услуги

Броят на лицензионните процедури на ЦПО, реализирани от Агенцията през последните години, могат да се проследят на фиг. 3.

Фиг. 3.

И през 2022 г., както и в предходната година, няма издадена лицензия на Център за информация и професионално ориентиране.

В представено становище по програма „Развитие на човешките ресурси 2021-2027“, както и в отделни писма до МТСП и МОН, НАПОО е

акцентирала върху необходимостта от мерки за стимулиране на активността на ЦПО и ползата от тези институции за динамично трансформиращия се пазар на труда.

Експертите от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“ са провели редица консултации (в НАПОО, по телефон, по e-mail) с кандидати за издаване на лицензия, с външни експерти по лицензионните процедури, с представители на лицензирани центрове за професионално обучение, с граждани, търсещи информация относно възможностите за участие в професионално обучение. Средно (в рамките на работен ден) експерт, работещ във връзка с лицензирането, предоставя от 1 до 5 консултации.

Разработен е Наръчник за експерта по процедура за издаване на лицензия на ЦПО/ изменение на издадена лицензия с добавяне на нови професии и специалности в помощ на новоназначените експерти в дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“.

През 2022 г. се проведе информационен ден с новолицензирани центрове за професионално обучение (ЦПО). Експертите от НАПОО презентираха по теми, свързани с качеството на професионалното обучение, предоставяно от ЦПО и последващият контрол от страна на НАПОО на дейността на лицензираните центрове. Представени бяха по-важните елементи от последващия контрол, беше обърнато специално внимание на често допусканите от ЦПО грешки, как ЦПО да водят и съхраняват учебната документация, акцентира се върху изискванията на законовите разпоредби.

В инициативата „Малки истории за ПО“, обявена през месец август, 2022 г. в рамките на проект „Качество и ефективност“, се получиха около 80 малки истории - от ЦПО, работодатели, ДБТ, граждани (придобили квалификация в ЦПО). Всички истории са публикувани в електронна книга. Електронната книга се ползва както за мотивация и за информиране на кандидати за включване в обучение, така и като примери за експерти в администрациите и за работодателите. 10-те най-добри истории - мотивиращи, представящи конкретна професия с дейности и условия на работа, бяха предложени за заснемане на видеофилми, които са излъчвани в БТВ в рамките на предаването "Преди обед" . За ЦПО, предоставили 10-те истории, бяха подготвени плакети и награди - книга, които бяха връчени по време на Националната конференция, проведена на 27.10.2022 г.

Редовно се предоставят консултации на външните експерти, участващи като оценители в процедурите за издаване на лицензия/изменение на издадена лицензия с добавяне на нови професии и специалности от експертите на НАПОО.

Проведени са 36 заседания по лицензионни процедури на ЕК по съответните професионални направления и 1 заседание на ЕК по професионално ориентиране (за приемане на критерии и индикатори за представяне на годишната информация от ЦПО).

Документите, които се внасят за разглеждане и обсъждане в експертните комисии, са подготвени качествено от експертите от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“.

Сроковете за лицензиране, произтичащи от ЗПОО, се спазват стриктно. Няма просрочени лицензионни процедури.

Към 31 декември, 2022 г. мрежата в страната включва 899 действащи ЦПО и 38 ЦИПО.

Териториалното разпределение на ЦПО и ЦИПО в страната е представено на следващите фигури.

Фиг. 4. Разпределение на действащите ЦПО по области

Фиг. 5. Разпределение на действащите ЦПО по области

Във връзка с чл. 40б, ал. 2 от ЗПОО, издадените от ЦПО Свидетелства за професионална квалификация и Свидетелства за валидиране на професионална квалификация се подават с електронни подписи в специализирания модул в ИС на НАПОО и след проверка за съответствие с нормативните изисквания и утвърждаване се публикуват в публичния регистър по чл. 42, т. 11 от ЗПОО. Резултатите от проверките на свидетелствата са представени в Раздел 3.

Поддържането на публичен регистър на лицензираните ЦПО и ЦИПО с активна лицензия, както и на ЦПО с прекратени права по издадената им лицензия чрез окончателно отнемане, е едно от изискванията на Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност (ЗОАРАКСД) и задължение на НАПОО, определено в чл. 42, т. 10 на ЗПОО. По този начин се осигурява по-голяма прозрачност по отношение дейността на централите и се улесняват гражданите при избора на обучаваща институция. В съответствие с изискванията на ЗОАРАКСД, е организиран публичния регистър на подадените документи за лицензиране, публикуван на страницата на НАПОО в Интернет.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Дейността на НАПОО по издаване на лицензия на ЦПО и ЦИПО се осъществява при спазване на изискванията на ЗПОО, както и на

изискванията за прозрачност и достъпност за организациите - кандидати за лицензиране.

2. През 2022 г. лицензирането се извършва при спазване на нормативните изисквания.

3. В интернет страница на НАПОО, в двете менюта „За кандидатите за лицензиране“ и „За лицензирани центрове“ се публикуват и редовно се актуализират материали и методически документи – график на дейностите, указания за разработване на вътрешна система за осигуряване на качеството на професионалното обучение в ЦПО; индикатори за предоставяне на годишна информация за качеството на професионалното обучение в ЦПО, индикатори за предоставяне на годишна информация от ЦИПО и др.

4. Нормативно определеният срок за издаване на лицензия на ЦПО се спазва стриктно. Основните фактори за приключване на процедурите в срок са: спазване на стандартите за качество в административното обслужване и повишаване на ефективността на работата на администрацията; подобряване качеството на подадените документи в резултат на проведените консултации на кандидатите за лицензиране; повишаване на професионализма на всички участници в лицензионните процедури на базата на натрупан опит.

5. Чрез поддържаната и през 2022 г. актуална информация в ИС на НАПОО се дава възможност за поддържане на публичните регистри, осигурява се прозрачност на дейността на Агенцията и тази на лицензираните центрове и се дава възможност на институциите, бизнеса и гражданите да се информират за предоставяните от ЦПО услуги.

6. Внедреният през 2018 г. модул в ИС на НАПОО за проверка и публикуване на документите за професионална квалификация продължава да е надежден инструмент, осигуряващ допълнително качеството на извършваните дейности в ЦПО.

7. През 2022 г. няма постъпило заявление за издаване на лицензия на ЦИПО.

8. В резултат на изпълнението на процедурите по издаване и отнемане на лицензия, в края на 2022 г. броят на действащите на територията на страната лицензирани институции е както следва: ЦПО – 899 бр. и ЦИПО – 38 бр.

2.2. ЕФЕКТИВНО ФУНКЦИОНИРАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ВАЛИДИРАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ, ПРИДОБИТИ ЧРЕЗ НЕФОРМАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ИНФОРМАЛНО УЧЕНЕ

Като национална институция за координация на дейностите в системата на ПОО, НАПОО има ключова роля при изграждане и прилагането на

система за идентифициране и признаване на знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение и информално учене. Важно място при изпълнението на тази роля имат подобряването на информираността на гражданите и повишаването на интереса към валидирането, за популяризирането му като начин за признаване на професионална квалификация, както и на доверието към квалификациите, придобити по неформален път. Методическото подпомагане на ЦПО от страна на НАПОО е предпоставка, която гарантира ефективното функциониране на системата за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение и информално учене.

С надграждането на новата ИС на НАПОО в рамките на проект „Качество и ефективност“ специално място е отделено за оптимизиране на модула за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение и информално учене. По този начин ще се улесни дейността на ЦПО при провеждане на процедури за валидиране, както и дейността на НАПОО, свързана с последващ контрол на лицензираните центрове.

РАЗДЕЛ 3. ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Основните резултати по Оперативна цел 3 от Плана на НАПОО са свързани със създаване на предпоставки (документи, дейности и процедури), подпомагащи обучаващите институции в системата на ПОО да предоставят качествени услуги по професионално образование, професионално обучение и професионално ориентиране.

За постигане на тази цел са включени четири основни дейности:

3.1. ПОДДЪРЖАНЕ НА СПИСЪКА НА ПРОФЕСИИТЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В СЪОТВЕТСТВИЕ С АКТУАЛНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ НА ПАЗАРА НА ТРУДА И С НАЦИОНАЛНАТА КЛАСИФИКАЦИЯ НА ПРОФЕСИИТЕ И ДЛЪЖНОСТИТЕ (НКПД)

Съгласно чл. 42, т. 3, буква а) на ЗПОО, НАПОО разработва и предлага на министъра на образованието и науката Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО).

Постъпилите в НАПОО предложения за допълване на Списъка през 2022 г. са разгледани на експертно ниво за съответствието им с „Ред за разработване и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение“ (утвърден със Заповед № РД 09-5443/18.10.2017 г. на министъра на образованието и науката, изм. и доп. със Заповед № РД 09-3080/13.12.2019 г.).

През отчетния период в НАПОО са внесени следните предложения за актуализиране на СППОО:

- Включване на нова специалност „Лично финансово консултиране“ - трета степен на професионална квалификация към професия 343010 „Финансист“ в професионално направление 343 „Финанси, банково и застрахователно дело“
- Включване на нова професия „Образователен медиатор“ със специалност „Образователна медиация“ - трета степен на професионална квалификация в професионално направление 762 „Социална работа и консултиране“.
- Изменение на наименованието на специалност „Измервателна и организационна техника“ към професиите „Техник на прецизна техника“ и „Монтьор на прецизна техника“.

Предложенията са внесени за обсъждане на заседания на Експертните комисии и Управителния съвет и след като са утвърдени, са изпратени в МОН за провеждане на съгласувателна процедура при спазване на действащия Ред за разработване и поддържане на СППОО. Предложенията са върнати от МОН с посочени мотиви за неприемането им, както и във връзка с планирана предстояща реформа в структурата на СППОО.

За качествената подготовка на предложенията експертите от дирекция ПКЛ оказват експертна и методическа помощ на вносителите – консултации на място, онлайн, по телефона или по електронна поща. За предложенията, които не са подготвени във вида, който се изисква за разглеждане в ЕК или не са одобрени от съответната ЕК, са дадени препоръки на вносителите за преработването им.

През 2022 г. са проведени 2 заседания на ЕК по професионални направления за обсъждане на внесените предложения за промени в СППОО.

Във връзка с инициатива на МОН за актуализиране на Реда за разработване и поддържане на СППОО, през м. декември специализираната администрация на Агенцията разработи и внесе за утвърждаване в МОН проект на нов Ред.

И през 2022 г. експертите от специализираната администрация на НАПОО осъществяваха активна работа с Експертните комисии по повод уточняване на първоначални дейности, свързани с актуализирането на СППОО.

Относно възложена задача от МОН, свързана с концепцията за предстоящото модернизиране на системата на ПОО, до м. септември, 2022 г. експертите на НАПОО разработиха мотивирани предложения, които бяха представени за обсъждане в шест отделни писма до

министъра на образованието и науката. Екипът на НАПОО изготви както следва:

- Концептуално предложение за системата на квалификациите в контекста на модернизацията на професионалното образование и обучение;
- Изисквания за единен подход при актуализацията на СППОО;
- Преглед на структурата и подготовка на предложение за нов единен подход при разработване на държавни образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии;
- Разработване и пилотиране на модел за интегриране на компетентностни профили в квалификационните стандарти в синхрон с международни, европейски и национални системи и класификации;
- Предложение за интегриране на разработените и обсъдени с МОН предложения, модели и подходи относно актуализирането на СППОО.

През 2022 г. НАПОО организира и проведе обсъждане със заинтересованите страни за преглед и актуализиране на СППОО, като дискусиите бяха насочени към възможни промени в професионални направления 811 „Хотелиерство, ресторантьорство и кетъринг“, 812 „Пътувания, туризъм и свободно време“ и 542 „Производствени технологии – текстил, облекло,обувки и кожи“.

През годината експерти от НАПОО взеха участие и в две срещи, организирани от МОН по проект „Осигуряване на качеството при преглед на учебното съдържание и модернизацията на професионалното образование и обучение“ с представители на професионални направления 582 „Строителство“ и 525 „Моторни превозни средства, кораби и въздухоплавателни средства“, на които се обсъдиха предстоящите промени в структурата на СППОО, свързани с търсената широкопрофилност на квалификациите.

През м. ноември се проведе и междуведомствена експертна среща за прилагане на алгоритъма за преглед на СППОО с представители на дирекция „Професионално образование и обучение“ на МОН и на Министерството на труда и социалната политика.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Внесените предложения за нови професии/специалности са продиктувани от липсата на специалисти на пазара на труда със специфична професионална квалификация, необходими за определени сектори, както и във връзка с реализирани на национално ниво системни проекти и стратегии, отнасящи се към приобщаващото образование.

2. Активното участие на работодателите и други заинтересовани страни в заседанията на ЕК и в УС, подпомагат НАПОО в процеса на

вземане на компетентни решения по внесените предложения за актуализиране на СППОО.

3. Предложеният проект на нов „Ред за разработване и поддържане на СППОО“ е предпоставка за постигане на по-голяма ефективност на процеса на актуализиране на Списъка с цел адаптиране спрямо специфичните изисквания на динамично променящия се пазар на труда.

4. През 2022 г. СППОО не е актуализиран за първи път в последните 14 години.

3.2. Разработване и актуализиране на Държавни образователни стандарти (ДОС) за придобиване на квалификация по професии

През 2022 г. екипът на НАПОО успешно продължава да разработва и актуализира Държавните образователни стандарти (ДОС) за придобиване на квалификация по професии съгласно чл. 42, т. 3. от ЗПОО.

Цялостният процес по разработване и актуализиране на ДОС протича в съответствие с указанията, заложи в „Рамкови изисквания за разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии“ и „Методически указания за разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии“. Съблюдаването на посочените документи, както и на Вътрешните правила за условията и реда за разработване на Държавни образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии, гарантира единен подход при разработване на проектите, в което участват специалисти от различни професионални направления. За повишаване на методическата подготовка експертите от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“ следят регулярно за актуални публикувани европейски документи и инструменти на сайта на CEDEFOP и в други релевантни общоевропейски платформи.

И през 2022 г. разработването на проекти на ДОС продължава да се извършва с необходимия професионализъм и спазване на срокове. Екипът на НАПОО извършва обученията и консултациите с работните групи все още преимуществено дистанционно - чрез платформата ZOOM, по телефон и по имейл. Редовното предоставяне на консултации на работните групи от страна на експертите има съществен принос към гарантиране качеството на проектите на ДОС.

За качествено разработване на ДОС положителен ефект оказва сътрудничеството и оперативната кореспонденция с експертите от МОН по въпроси, свързани със съдържанието на проектите. Публикуването на проектите на ДОС на страницата за обществени консултации дава възможност в тях да се отрази мнението на гражданите и бизнеса, които представят конкретни бележки и предложения за прецизиране.

Външната оценка на проектите е важен етап от процеса на разработването на ДОС. Тя включва рецензирането на подготвените проекти от високо квалифицирани специалисти в съответната

професионална сфера - лица, които упражняват професията, преподаватели от висши училища и професионални гимназии.

Друг важен етап за оценяване на качеството на проектите на ДОС е обсъждането им от ЕК по професионални направления. През 2022 г. са проведени 19 заседания на ЕК по професионални направления за обсъждане на проекти на ДОС по различни професии от СППОО. За оперативното протичане на заседанията на Експертните комисии всички материали, свързани с разработените проекти, предварително се изпращат на членовете на ЕК по електронна поща, с възможност за получаване на обратна връзка във вид на предложения, становища и др. При необходимост, в заседанията се канят за участие авторите на ДОС и други външни експерти, които могат да дадат своето компетентно мнение по разработените проекти.

Проектите на ДОС, преминали етапа на експертна оценка от ЕК, се внасят за обсъждане и приемане от УС на НАПОО. През 2022 г., в рамките на 5 заседания на УС на НАПОО, са внесени за обсъждане 19 проекта на ДОС, разработени в единици резултати от ученето, групирани по видове професионална подготовка в съответствие със ЗПОО. Спазени са изискванията за представяне на проектите на ДОС в установения едномесечен срок преди провеждане на съответното заседание на УС. За периода няма върнати от УС проекти на ДОС за допълнителни корекции.

Всички проекти, придружени с пълния комплект документи, необходими за обсъждането им в УС, се публикуват на интернет-страницата на НАПОО с възможност членовете предварително да изпращат бележки и предложения по разработените материали.

Проектите на ДОС, одобрени от УС на НАПОО, се подготвят в срок за внасяне в МОН. Тези проекти, по които в рамките на процедурата по обществени консултации по чл. 26 от Закона за административните актове и съгласувателната процедура по чл. 52, т. 2, чл. 54, т. 1 и чл. 56, ал. 1, т. 3 на ЗПОО има постъпили предложения от МОН за изменение и допълнение, се връщат в Агенцията за привеждането им в съответствие с направените предложения. През 2022 г. по този ред има върнати за преработване 18 проекта на ДОС.

НАПОО поддържа актуална информация на електронната си страница, свързана с процеса на разработване и актуализиране на ДОС. В меню „Проекти на ДОС“ са публикувани всички проекти на ДОС (общо 19 бр.), които са приети от УС на НАПОО през 2022 г.

Всички образователни стандарти, публикувани в „Държавен вестник“ с наредби на министъра на образованието и науката за ДОС за придобиване на квалификация по професии (общо 18 бр.) своевременно са качени и на сайта на НАПОО – в рубриката „ДОС, публикувани в ДВ“, и в рубриката „Новини“. По този начин се цели ЦПО да бъдат своевременно информирани, за да актуализират учебните

планове и програми по професиите, за които притежават лицензия за извършване и удостоверяване на професионално обучение.

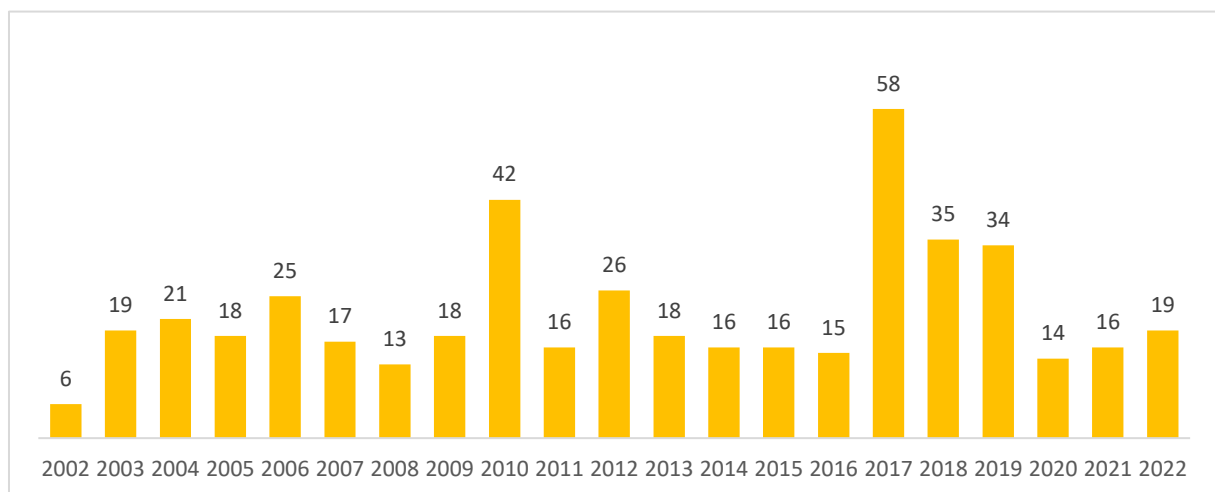
Количествените показатели във връзка с разработване и актуализиране на ДОС за придобиване на квалификация по професии през 2022 г. са:

- Брой проекти на ДОС, разработвани през годината - 28
- Брой проекти на ДОС, подготвени за обсъждане от УС на НАПОО - 19
- Брой ДОС, приети от УС на НАПОО - 19
- Брой ДОС, представени в МОН за съгласуване и утвърждаване - 19
- Брой ДОС, публикувани с наредби в ДВ - 23
- Брой проекти на ДОС, които са в процедура на разработване - 9 (предвижда се да бъдат завършени през 2023 г.)
- Брой организирани и проведени заседания на ЕК за обсъждане на проекти на ДОС - 19
- Брой преработени проекти на ДОС (поради настъпили промени в нормативната уредба или постъпили бележки) - 18

Обобщена информация за процеса на разработване на ДОО/ДОС за периода 2002-2022 г. е представена на Фиг. 6.

Фиг. 6.

Брой проекти на ДОО/ДОС за придобиване на квалификация по професии, внесени за утвърждаване в МОН за периода 2002–2022 г.

В периода 2002-2022 г. Рамковите изисквания за разработване на ДОС са актуализирани 4 пъти. Разработените ДОС за придобиване на квалификация по професии (обнародвани в ДВ и приети от УС на НАПОО проекти), са общо 361 броя към 31.12.2022 г. и са разпределени по следния начин:

- ДОС, утвърдени от УС на НАПОО, изготвени според Рамковите изисквания от 2019 г. - 74
- ДОС, утвърдени от УС на НАПОО, изготвени според Рамковите изисквания от 2015 г. - 111
- ДОС, утвърдени от УС на НАПОО, изготвени според Рамковите изисквания от 2007 г. - 115
- ДОС, утвърдени от УС на НАПОО, изготвени според Рамковите изисквания от 2002 г. - 57
- Брой професии от СППОО, по които няма разработени ДОС - 15

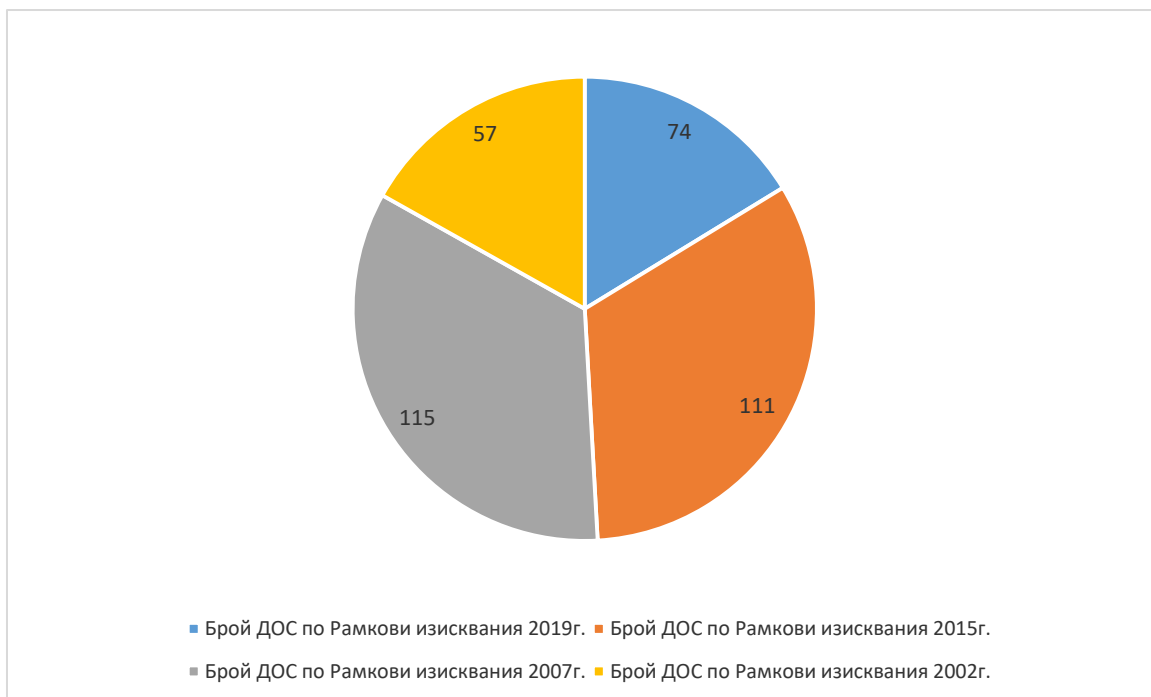
Забележка:

За част от професиите в СППОО има разработени по няколко проекта на ДООИ/ДОС - според два или три варианта на Рамковите изисквания. Част от проектите, представени за утвърждаване в МОН, не са съгласувани и съответно за тях все още няма издадени Наредби.

Фиг. 7.

Разработени ДООИ/ДОС за придобиване на квалификация по професии по вариантите на Рамковите изисквания, прилагани от 2002 г. до 2022 г.

(към 31.12.2022 г.)

ОБОБЩЕНИЕ:

1. НАПОО успешно изпълнява функцията по разработване и актуализиране на проекти на ДОС, регламентирана в т. 42, т. 3. от ЗПОО.
2. Всички разработени проекти на ДОС през 2022 г. са съобразени с изискванията, регламентиращи в чл. 13а на ЗПОО, и с Рамковите изисквания и Методическите указания, актуализирани през 2019 г.
3. Изменените Вътрешни правила за условията и реда за разработване на Държавни образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии продължават и през 2022 г. да са предпоставка за повишаване гъвкавостта и оперативността при разработване на проекти на ДОС.
4. ДОС, разработени във вид на „единици резултати от ученето“ са база за внедряване на микроудостоверенията, които предстоят да се зложат в ЗПОО и в системата на ПОО с приемането на Препоръката на Съвета относно европейски подход към микроудостоверенията с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост.
5. Единиците резултати от ученето в ДОС улесняват прилагането на останалите европейски инструменти и принципи в ПОО – ЕКР/НКР, Европас, валидиране и признаване на неформално и информално учене, кариерно ориентиране и др.

6. ЦПО следва да прилагат публикуваните ДОС при актуализиране на учебните си планове и програми по професии/специалности, по които са лицензирани.

7. ДОС за придобиване на квалификация по професии са ценен инструмент за международното признаване на документите за професионално образование, професионално обучение и за транснационалната мобилност - съдействат за повишаване на прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации.

8. Количествените показатели за 2022 г. показват, че НАПОО, със своя намален числов състав и в актуалните условия на работа, до голяма степен обусловени от заложените по време на извънредната епидемична обстановка практики, за трета поредна година успява да постигне посочения в Годишния план индикатор, свързан с разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии.

9. Повишаването на експертността на служителите от специализираната администрация е в резултат и от участието им в международни форуми и уебинари, насочени към разработването на професионални профили, секторни рамки, подходи за прилагане на микроудостоверенията и други, проведени от международни организации за повишаване на привлекателността на ПОО.

3.3. ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ НА ДЕЙНОСТТА НА ЛИЦЕНЗИРАНИТЕ ЦПО И ЦИПО, С ЦЕЛ ПОДОБРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ПРЕДОСТАВЯНИТЕ УСЛУГИ

В изпълнение на чл. 49в от ЗПОО и Плана за контролната дейност на НАПОО за 2022 г. е осъществен последващ контрол на дейността на лицензирани ЦПО и ЦИПО от цялата страна. Проверяват се лицензирани институции по предварително утвърдени критерии; ЦПО, за работата на които има подадени сигнали и жалби и ЦПО, за които се установяват пропуски в работата на базата на документите в ИС на НАПОО.

В периода януари-декември 2022 г. са извършени 153 проверки на лицензирани центрове на територията на страната - 34 броя проверки през ИС на НАПОО и 119 проверки на място.

Последващият контрол през ИС на НАПОО дава възможност за още по-детайлно проследяване и верифициране за спазване на изискванията на нормативната уредба в областта на професионалното обучение в дейността на ЦПО и ЦИПО.

През 2022 г., във връзка с неизпълнението на изискванията на чл. 22, ал. 8 от ЗПОО, както и във връзка с неизпълнението на условията на издадената лицензия са прекратени правата по издадената лицензия чрез окончателно отнемане на общо 71 броя ЦПО и 1 брой ЦИПО, както следва:

- За неспазване на изискванията на нормативната уредба в областта на професионалното обучение (последващ контрол) – 6 бр. ЦПО;
- по постъпило писмено искане от притежателя на лицензията за прекратяване на правата по издадената им лицензия – 28 бр.;
- за неподадена годишна информация за дейността – 37 бр. ЦПО.

Резултатите от мониторинга са обобщени както следва:

1. ЦПО, проверени във връзка с непредставена годишна информация за дейността и годишен доклад за самооценка на качеството за 2021 г. (съгласно изискването на чл. 22, ал. 8 от ЗПОО) в това число:

30 ЦПО, които не са подали годишна информация за дейността и годишен доклад за самооценка на качеството;

12 ЦПО, които не са подали годишна информация за дейността;

14 ЦПО, които не са подали годишен доклад за самооценка на качеството;

10 ЦПО, подали годишна информация за дейността с нулеви стойности.

2. Пълна проверка на прикачените в информационната система свидетелства за професионална квалификация и свидетелства за валидиране на професионална квалификация.

При проверка на документите в ИС на НАПОО в изпълнение на чл. 42, т. 11 от ЗПОО, по данни от ИС до 31.12.2022 г. са прегледани 11301 Свидетелства за професионална квалификация и Свидетелства за валидиране на професионална квалификация, от тях включени в регистъра по чл. 42, т. 11 от ЗПОО са 7163 свидетелства, 3691 документа са върнати след първа проверка за отстраняване на констатираните нередовности, 309 са отказани за публикуване в публичния регистър като несъответстващи на ЗПОО и на ДОС за придобиване на квалификация по професия. За всеки проверен документ е изпратено експертно становище до ЦПО. Проверката на издадените документи през модула в ИС за включването им в Регистъра на документите, е изключително детайлна и, въпреки че част от нея е автоматизирана, отнема много време и това води до съществено увеличаване на товарването на служителите.

Предприетите от НАПОО мерки за недопускане на по-нататъшни грешки при попълването на документите за придобита квалификация са:

- детайлно обсъждане на реда за поръчване, попълване, издаване и съхраняване на задължителната документация в ЦПО по време на проведените консултации с ЦПО;

- подготвяне на подробни отговори на постъпващите по ел. поща и по телефона запитвания, както и предоставяне на консултации на място по време на последващия контрол.

3. Последващ контрол на ЦПО в съответствие с плана за контролната дейност, както и проверки на центрове, които са получили предписания за отстраняване на констатираните несъответствия, но не са представили доклад за предприетите мерки.

В периода януари – декември 2022 г. са проверени общо 153 центъра, като 77 от тях са в страната и 76 – в София. От тях само за 14 ЦПО не са установени нередовности и не са дадени препоръки за бъдещата дейност. Останалите центрове имат пропуски при осъществяване на своята дейност.

Намалява броят на ЦПО, които не подават в срок доклада за изпълнение на препоръките от проверката. Два Центъра не са представили доклад за отстранени нередовности в рамките на посочения в констативния протокол срок, в резултат на което е стартирана процедура за прекратяване правата по издадената лицензия чрез временно и окончателно отнемане, съгласно чл. 49в, ал. 4 от ЗПОО.

През 2022 г. експертите на НАПОО установиха, че най-често допусканите грешки, констатирани при извършените проверки през 2021 г., вече не се допускат от центрoвете, което показва, че превантивната работа на служителите на Агенцията, включваща многобройни публикации и консултиране, дават необходимия ефект. Често срещани през 2022 г. са следните грешки:

- Непълно изписване на наименованието на центъра (със съкращения или абривиатура) в документите за професионална квалификация, както и изписване на наименование, различно от вписаното в издадената лицензия;
- Неунищожени празни редове с тирета в издаваните документи;
- Неправилно вписани нива на НКР/ ЕКР;
- Положените печати върху издаваните документи не съответстват по форма и съдържание на изискванията на ЗПОО;
- Използване на учебни планове и програми, които не в съответствие с актуалния Държавен образователен стандарт за придобиване на квалификация по професия;
- Учебните предмети не са диференцирани съобразно вида професионална подготовка;
- Съотношението между брой часове по теория и практика при професионално обучение по част от професията не е спазено;
- Учебните часове за разширена професионална подготовка не се разграничават от учебните часове за задължителна професионална подготовка;
- Грешки в регистрационните книги за издадените документи – неправилно номериране; използвани образци на книги, които не са предназначени за центрoвете за професионално обучение, регистрационните книги се водят само в електронен вид, не са прошнуровани и страниците не са номерирани;
- Медицинският документ по чл. 14, ал. 3 на ЗПОО е издаден с дата, след датата на започване на обучението;

- Липса на документи за минимално входящо образователно равнище във връзка с чл. 14, ал. 4 от ЗПОО;
- Разминаване в номера на изпитния протокол с номера, вписан в Свидетелството за професионална квалификация;
- Некоректно изготвени протоколи във връзка с проведен изпит/държавен изпит;
- Неприложени документи за преподаватели по чл. 49б, ал. 2, т. 9 от ЗПОО (автобиография, диплома за висше образование, документ за професионална квалификация, декларация за съгласие);
- Неспазване на 10-дневния срок, в рамките на който следва да се въведе информация в ИС на НАПОО съгласно чл. 50, ал. 4 от ЗПОО;
- Правилника за устройството и дейността на ЦПО не е приведен в съответствие с изискванията на нормативната наредба;
- Учебните планове и програми не са актуализирани в съответствие с изискването на чл. 13д от ЗПОО – най-малко веднъж на всеки 5 години.

Направените при проверката препоръки дават положителни резултати при над 95% от проверените през 2022 г. ЦПО. Доказателство за това са получените писмени доклади с приложени доказателства от центровете за предприетите от тях действия за по-нататъшно недопускане на несъответствия и нарушения и за отстраняване на допуснатите нередовности.

4. Тематични проверки на ЦПО

- а) по жалби и сигнали – извършена проверка на ЦПО към „Модел-секюрити“ ЕООД, гр. София
- б) проверки на документацията на проведени в ЦПО процедури по валидиране – през 2022 г. 12 ЦПО са информирали НАПОО за провеждане на общо 31 процедури по валидиране на професионална квалификация, с включени в тях 254 лица.

В резултат на извършените проверки в периода януари – декември, 2022 г. са направени следните изводи:

1. Центровете се справят успешно с въведените модули в ИС, свързани със заявяването, получаването, издаването и отчитането на документи с фабрична номерация.
2. Проверката на издаваните от ЦПО свидетелства за професионална квалификация и свидетелства за валидиране на професионална квалификация преди публикуването им в публичния регистър създава предпоставка лицата да получават документи, отговарящи на всички изисквания на нормативната база.
3. След анализ на проверката на издаваните от ЦПО свидетелства, служителите на НАПОО насочват усилията си за консултиране и подготвяне на информационни материали за подпомагане на ЦПО с цел да се избягват констатираните грешки.
4. Проверките на издаваните свидетелства за професионална квалификация и свидетелства за валидиране на професионална

квалификация през ИС на НАПОО доведоха до интензивен процес на актуализиране на учебните планове и учебните програми на ЦПО, както и на Правилниците за устройството и дейността на ЦПО.

5. Центровете, чиито свидетелства за професионална квалификация са обект на проверка от служителите в НАПОО, подобряват съществено организацията и удостоверяването на професионално обучение по част от професията.

6. Усилията на НАПОО при проверка на годишните доклади за дейността на ЦПО през ИС са насочени към по-детайлна проверка на издаваните документи от центрове, които са провеждали и удостоверявали само професионално обучение по част от професията.

7. С влизането в сила на Наредба № 2 за документите за професионално обучение на лица, навършили 16 години от 10.07.2018 г., центровете разполагат с нормативен документ, регламентиращ ясни правила относно документацията, която е необходимо да водят и изискванията към издаваните документи.

8. Периодичните съобщения на сайта на НАПОО и специализираните методически материали в подкрепа на ЦПО са ефективен начин за повишаване качеството на професионалното обучение и неговото удостоверяване.

През 2022 г. при осъществяване на последващ контрол в ЦПО, беше апробиран модела за мониторинг на провеждано по време на проверката професионално обучение, в изпълнение на проекта „Качество и ефективност“, като на обучаващите се беше дадена възможност да попълнят анкетни карти за оценка на удовлетвореността от проведеното в ЦПО обучение – 123 бр. попълнени анкетни карти.

Последващият контрол на НАПОО през 2023 г. ще продължи чрез:

1. Проверки през ИС на НАПОО на всички издавани от ЦПО документи за придобита професионална квалификация и документи за валидиране на професионална квалификация (вкл. и тези, които не подлежат на задължителна такава по силата на чл. 40б, ал. 2 от ЗПОО) за точно попълване на всички реквизити съгласно изискванията на Наредба № 8 от 11.08.2016 г. на министъра на образованието и науката за информацията и документите за системата на предучилищното и училищно образование и изискванията на Наредба № 2 от 10.07.2018 г. за документите за професионално обучение на лица, навършили 16 години.

2. Проверки на ЦПО, които провеждат обучение по част от професия и не са издавали документи за проверка през ИС на НАПОО за включване в Регистъра по чл. 42, т. 11 от ЗПОО.

3. Осъществяване на проверки на заявени от ЦПО процедури по валидиране.

4. Проверки, свързани с работата на ЦПО с цел установяване качеството на предоставяните услуги.

5. Проверки по постъпили жалби и сигнали на институции, граждани и други заинтересовани страни.

6. Мониторинг на актуалността на информацията в ИС на НАПОО в профилите на ЦПО по отношение на: материално-техническа база, преподаватели с необходимата квалификация, актуализирани учебни планове и учебни програми с отразените изменения съгласно ДОС за придобиване на квалификация по професии, с рамковите програми и др.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Осъществяваният последващ контрол върху дейността на лицензираните центрове осигурява в по-голяма степен обективност, изчерпателност и е гарант за качеството на извършването и удостоверяването на професионално обучение в ЦПО.

2. С наличното финансиране, НАПОО успя да осъществи планирания брой проверки на ЦПО и ЦИПО в цялата страна, съгласно Плана за контролната дейност на НАПОО за 2022 г. – при планирани 130 бр. проверки са извършени 153.

3. Методиката и индикаторите за събиране на годишна информация за дейността на ЦПО и ЦИПО са работещи и надеждни и дават възможност за проследяване на дейността на центрoвете и набиране на информация във връзка с предоставяните квалификационни услуги за лица над 16-годишна възраст в страната, търсенето на курсове по конкретни професии и специалности, начина на организиране и финансиране на професионалното обучение, търсенето на услуги по професионално ориентиране, мотивиране и др.

4. Функциониращият от 2018 г. модул в Информационната система за проверка на документите, улеснява дейността не само на ЦПО, но и на НАПОО като компетентна институция, която съгласно ЗПОО е органът, който поддържа регистъра на издадените документи за професионална квалификация.

3.4. МЕТОДИЧЕСКО ОСИГУРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА ЦПО И ЦИПО

Важна предпоставка за укрепване на институционалния капацитет на ЦПО и ЦИПО е оказваната от НАПОО методическа и експертна помощ на служителите в лицензираните центрове. Методическата работа на Агенцията обхваща широк спектър от теми – актуални промени на действащата нормативна уредба в ПОО, изисквания при издаване на документи за професионална квалификация, осигуряване на качеството на предлаганото професионално обучение, организиране и провеждане на процедури за валидиране на професионални знания, умения и компетентности и др.

Методическата подкрепа по отношение спазването на действащата нормативна уредба, включително и за издаване на документи за професионална квалификация, е важна предпоставка за повишаване на качеството на професионалното обучение, предоставяно от ЦПО, както

и на предоставяните услуги от ЦПО. Въз основа на констатациите от последващия контрол на ЦПО и ЦИПО на място и през ИС през годината са давани конкретни препоръки за подобрене. Препоръките в констативните протоколи от последващия контрол и докладите от ЦПО и ЦИПО, съдържащи информация за изпълнението им, са доказателство за ползите от оказването на методическа подкрепа.

Ценна за центровете е методическата помощ, която длъжностните лица от НАПОО оказват при реализиране на дейността им, свързана с поддържане на актуална информация в ИС на НАПОО при изготвяне и подаване на годишната информация и годишния доклад за самооценка на качеството по чл. 22, ал. 8 от ЗПОО.

Друга група важни въпроси, които през годината бяха обект на експертно-методическата помощ от страна на НАПОО, е свързана с правилното оформяне и водене на учебната документация на обучаващата институция. За улесняване на кандидатите за лицензиране, както и за кандидатите, които желаят изменение на лицензията си с добавяне на нови професии и специалности, информацията в меню „За кандидатите за лицензиране“ на сайта на НАПОО периодично се допълва и актуализира. В тази рубрика са публикувани всички актуализирани документи, свързани с лицензионния режим.

През 2022 г. продължи практиката ЦПО и ЦИПО да бъдат своевременно информирани за промени в нормативната база – в ЗПОО, в СППОО, в ДОС за придобиване на квалификация по професии, в наредби за документи за професионално обучение и в други документи, свързани с тяхната дейност.

На сайта на НАПОО в меню „За лицензирани центрове“ се публикуват методически материали, подпомагащи дейността на центровете при прилагане на актуализираната нормативна уредба за системата на ПОО. Индикаторите, по които ЦПО извършват самооценка на качеството на професионалното обучение за 2022 година, както и рамката на годишния доклад за самооценка, който се представя чрез ИС на НАПОО, са публикувани в рубриката „Методически материали за ЦПО“, в основно меню „За лицензирани ЦПО“ на интернет-страницата на НАПОО: <https://www.navet.government.bg/bg/metodicheski-materiali-za-tsipo/>.

През 2022 г. са актуализирани индикаторите и критериите и показателите за годишната информация за дейността на ЦИПО. Актуализираните индикатори са публикувани на интернет-страницата на агенцията:

<https://www.navet.government.bg/bg/godishna-informatsiya-za-dejnostta-na-tsipo/>

През 2022 г., главно поради големия брой постъпили въпроси е актуализирана рубриката на сайта „Често задавани въпроси“, насочена както към кандидати за лицензиране, така и към лицензираните центрове. На сайта на Агенцията е публикуван Годишен календар на

дейностите на ЦПО, подпомагащ центровете регулярно да изпълняват задълженията си при спазване на нормативната уредба.

През 2022 г. е проведена информационна среща с участието на представители от новолицензирани ЦПО. На информационната среща е предоставена полезна и актуална информация за констатираните при осъществяване на последващ контрол от страна на НАПОО пропуски във водената от центровете учебна документация, за настъпилите промени в ЗПОО, в други подзаконовни нормативни документи и тяхното отражение в дейността на ЦПО, както и новостите при работа в ИС на НАПОО. Направена е демонстрация на работата в информационната система, свързана с въвеждане на информация за курсове за професионално обучение, за подаване на годишна информация, за правилно попълване на протоколите при провеждане на изпити/ държавни изпити, за подаване на заявка за задължителна документация, за отчет на документи с фабрична номерация и др.

Като част от методическата подкрепа на ЦПО може да се считат и публикациите и събитията, организирани по проект „Качество и ефективност“ – насочени към идентифициране и популяризиране на добри практики и поощряване на ЦПО да ги прилагат.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. НАПОО осъществява методическа дейност за подпомагане на лицензираните ЦПО и ЦИПО в страната, като използва различни форми и канали – сайтът на Агенцията, информационни срещи, консултации по телефон и електронна поща.
2. В резултат на проведените консултации и оказаната методическа помощ на кандидатите за лицензиране през 2022 г., подготвените документи са пълни и качеството им е подобро.
3. На страницата на НАПОО в специализираната рубрика „За лицензирани центрове“ и в рубриката „Новини“ се публикуват актуални методически материали в подкрепа дейността на ЦПО и ЦИПО, резултати от последващия контрол, анализи за дейността на ЦПО и ЦИПО и самооценката на качеството, наредби на ДОС за придобиване на квалификация по професии, проекти на нормативни актове и др.

РАЗДЕЛ 4. ПРОУЧВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ОПИТ И ДОБРИ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ И АДАПТИРАНЕ, С ЦЕЛ ВНЕДРЯВАНЕТО ИМ НА НАЦИОНАЛНО И НА ИНСТИТУЦИОНАЛНО НИВО

За постигане на Оперативна цел 4 от Плана на НАПОО за 2022 г. са включени поредица от дейности, свързани с:

- конференции, организирани от европейски институции и организации;

- изпълнение на Плана на Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на ПОО – проект ReferNet България;
- инициативи по прилагане на ЕКР, НКР и Секторни квалификационни рамки;
- участие в международни проекти и в проекти, финансирани по оперативните програми;
- участието на НАПОО в европейски мрежи, работни срещи и семинари.

4.1. ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА И СЪПОСТАВИМОСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ КВАЛИФИКАЦИИ И УЛЕСНЯВАНЕ МОБИЛНОСТТА НА ОБУЧАВАНИ И ЗАЕТИ ЛИЦА

Чрез изпълнение на основните функции на НАПОО - разработване и актуализиране на СППОО и на ДОС за придобиване на квалификация по професии - Агенцията осигурява възможност за повишаване на прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации. Тези документи способстват за признаването на квалификациите и за улесняване на трудовата мобилност на български граждани в рамките на Европейския съюз. С участието си в различни инициативи НАПОО съдейства за популяризиране на ползите от внедряването на европейските инструменти в ПОО и тяхното прилагане в национален контекст.

През 2022 г. въпросът за прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации и улесняването на мобилността придоби ключово значение във връзка с усложнената ситуация след пандемията с COVID-19, както и последиците от войната в Украйна и мигрантската криза върху европейския пазар на труда, предоставяне на възможности за обучение на мигранти и за признаване на тяхната квалификация. Експертите на НАПОО имаха възможността да участват в редица онлайн събития, където водещи експерти в областта на ПОО предлагаша идеи и решения за адаптиране към новите условия. Бяха прегледани редица доклади, публикации и информационни материали на OECD, Cedefop, Европейската комисия, след което бяха резюмирани и качени на интернет страницата на НАПОО и в социалните мрежи.

Двамата представители от НАПОО активно се включват в организираните семинари от ЦРЧР и оказват методическа подкрепа на организации в областта на професионалното образование и обучение, както и на бизнеса. Целта на инициативата National VET team е въвеждане на успешни модели на интегриране на системата ECVET, както и осигуряване на по-добро качество, достъпност и реализация на приобщаващо професионално образование и обучение в България, в това число и по-добра реализация на дистанционно обучение по време на пандемии.

През 2022 г. в работата по годишния план по развитие и популяризиране на системата на ПОО, двамата национални експерти по ПОО участваха в организирани от ЦРЧР събития:

- Практически уъркшоп на тема: Инструменти за измерване на качеството и въздействието на инициативи в рамките на програма „Еразъм +“;
- Виртуален семинар „Предизвикателства пред ПОО в периода на пандемията от COVID-19- споделяне на практики, решения, методи на педагози“;
- Въздействието на Програма „Еразъм +“ върху развитието на младежта, туризма и сектора на професионално образование и обучение в България“;
- Кръгла маса: Повишаване на дигиталните умения и използване на микрокредитите като възможност за по-добра професионална реализация.

Обозначаването на нивото на квалификацията на професията на титулната страница на ДОС и на нивото по НКР/ЕКР във всяка една единица, включена в стандарта, са част от стъпките по посока повишаване на прозрачността и съпоставимостта на квалификациите. Това улеснява признаването на квалификации на чужди граждани, желаещи да практикуват професия в Република България, както и на български граждани, които търсят реализация на трудовия пазар в други държави в ЕС.

Важен елемент от методическите насоки за разработване на ДОС е постигането на синхрон на знанията, уменията и компетентностите в проектите с нивата на знания (теоретични и/или фактологически), умения (познавателни и практически) и компетентности (лични и професионални), съдържащи се в НКР. Този методологичен аспект е предпоставка за улесняване на сравнимостта на професиите за гражданите, които желаят признаване на квалификацията им в друга държава.

НАПОО оказва съдействие на Националния център за информация и документация чрез предоставяне на експертни становища по постъпили запитвания, свързани с признаване на професионална квалификация.

През 2022 г. екипът на НАПОО беше ангажиран с разработването на публикации за интернет страницата на Агенцията, както и в социалните мрежи, насочени към популяризиране на възможностите за валидиране на знания, умения и компетентности, придобити по неформален път.

4.2. РАЗВИТИЕ И УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ ПАРТНЬОРСКИ МОДЕЛ НА НАЦИОНАЛНО И ЕВРОПЕЙСКО НИВО ЧРЕЗ УЧАСТИЕ НА НАПОО В ЕВРОПЕЙСКИ МРЕЖИ, КОНСУЛТАТИВНИ ОРГАНИ, РАБОТНИ ГРУПИ И МЕЖДУНАРОДНИ ПРОЕКТИ

През 2022 г. служители на НАПОО продължават да участват като представители на България в работата на следните европейски мрежи и работни групи:

- Европейска мрежа за създаване и развитие на Европейската система за трансфер на кредити в ПОО чрез Национален експертен екип по ПОО и ECVET (Bulgarian National VET Team);
- Европейска мрежа за осигуряване на качеството в ПОО;
- Европейска съвещателна група по Европейската квалификационна рамка (EQF Advisory Group);
- Европейската мрежа ReferNet.
- Европейска мрежа за професионално ориентиране през целия живот CareersNet към CEDEFOP

Целта на мрежите и на работните групи е представяне на развитието на политиката за ПОО в страната, обмен на информация и опит, идентифициране и трансфер на успешни политики и практики. Всяка мрежа функционира като платформа за споделяне, дискутиране и адаптиране на добри практики в съответната тематична област.

Участието на експерти от НАПОО в тези мрежи обогатява практиката на институцията и допринася за подобряване на индивидуалното представяне и организационното изпълнение на ключовите функции на Агенцията, свързани с:

- разработване на проекти на ДОС за придобиване на квалификация по професии, съответстващи на новите нужди от умения на пазара на труда и тенденциите в държавите от ЕС;
- методическо подпомагане на ЦПО, които предлагат обучения за придобиване на квалификация по професия или по част от професия чрез валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез информално и неформално учене;
- методическо подпомагане на ЦИПО за повишаване качеството на предлаганите услуги по насочване и информиране на лицата относно квалификации, които са подходящи за тях и са търсени на пазара на труда;
- осигуряване на качеството в професионалното образование и обучение в съответствие с Референтната рамка за качеството в ПОО;
- повишаване на прозрачността на процедурите по валидиране и др.

Конкретните ползи от участието на НАПОО в дейността на европейските мрежи и инициативи за отчетната година могат да се систематизират в следните направления:

- подпомагане на експертите по професионална квалификация с методически материали за подобряване на методологията за

разработване/актуализиране на ДОС за придобиване на квалификация по професии във вид на „единици резултати от ученето“;

- подпомагане развитието на експертния потенциал на НАПОО с материали за обмен на добри практики, свързани с политиките в сферата на продължаващото обучение, ученето през целия живот, обучението на възрастни, признаване и валидиране на предходно учене;

- развитие на гъвкави пътеки за обучение в зависимост от нуждите на обучаваните и др.

През 2022 г. дискусиите, организирани на европейско ниво, бяха в контекста на последните основни документи в областта на професионалното образование и обучение, а именно Препоръката на Съвета относно индивидуалните сметки за обучение, Препоръката на Съвета относно европейски подход към микроудостоверенията с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост и Препоръка на Съвета относно ученето, насочено към екологичния преход и устойчивото развитие, приети през месец юни 2022 г. Във фокус бяха и четирите основни компетентностни рамки, утвърдени от Европейската комисия – Европейската рамка за компетентност в областта на зелените умения и устойчивостта (GreenComp), Европейската рамка за цифрови компетентности за граждани (DigiComp 2.2), Европейската рамка за лични, социални умения и умения за учене (LifeComp) и Европейската рамка за предприемачески умения (EntreComp).

Четирите компетентности рамки са разработени от Европейската комисия и отговарят на визията за развитие на професионалното образование и обучение, очертана в Препоръка на Съвета от 22 май 2018 година относно ключовите компетентности за учене през целия живот, Препоръка на Съвета от 24 ноември 2020 относно професионалното образование и обучение за устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост и Декларацията от Оснабрюк от ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение като фактор за възстановяване и справедлив преход към цифрова и екологична икономика.

Материалите и събитията в рамките на Европейските мрежи и работни групи към Европейската комисия през 2022 г. продължиха да са в контекста на реакцията към пандемията от COVID-19 и войната в Украйна, както и последващата мигрантска криза, и отговора на системите за ПОО към новите нужди от умения и предлагане на възможности за квалификация. Всички изготвени материали са популяризиращи чрез кратки статии на интернет страницата на НАПОО, включително с линкове към пълните публикации, както и чрез информация в социалните мрежи.

УЧАСТИЕ НА НАПОО В РАБОТНИ СРЕЩИ И СЕМИНАРИ, ОРГАНИЗИРАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ

През отчетния период експерти от НАПОО участваха в следните работни семинари и международни срещи, организирани от европейски институции и организации:

- Участие в дейността на съвещателна група по EQF (EQF Advisory Group):

- Актуализиране на информация за прилагането на ЕКР в България
- Участие в EQF Advisory Group meeting, Sectoral Qualifications Framework - Military Officer Profession (SQF-MILOF) Executive Group 27 януари 2022 г.;

- Участие в 58-ма среща на EQF Advisory Group – 16-17 февруари 2022 г.;

- Участие в уебинар „European Digital identity and digitalisation of educational and professional credentials“ – 18 март 2022 г.;

- Участие в информационна среща, организирана съвместно от Cedefop и Европейската комисия относно предстоящо анкетно проучване за прилагането на ЕКР – 6 юли 2022 г.;

- Участие в 60-та среща на EQF Advisory Group – 28-29 ноември 2022 г.;

- Участие в уебинар на ЕК за платформата ESCO – стартиране на версия ESCO v1.1 – концепция, значение, приложение, функционалности – 10 февруари 2022 г.;

- 2-ра среща на дискуссионната група за заинтересовани страни за европейските основни професионални профили (EVCP) – 14 февруари 2022 г.;

- Участие в семинар на мрежата CareersNet, Cedefop, Supporting careers and learning: towards common standards for monitoring and evaluation in Europe – 21-22 март 2022 г.;

- 3-та среща на дискуссионната група за заинтересовани страни за европейските основни професионални профили (EVCP) – 7 април 2022 г.;

- Участие в събитие на ОИСП - OECD Local Skills Week (15-17 февруари 2022 г.) в панели:

High-level opening session: Are cities prepared for the future of work? – 15 февруари 2022 г.;

Promoting inclusion through skills policies: What works locally? – 16 февруари 2022 г.;

Future-Proofing Adult Learning in Berlin (report launch) – 17 февруари 2022 г.

- Участие в уебинар на Cedefop 'Entrepreneurship competence in vocational education and training' – 17-18 февруари 2022 г.;
- Участие в онлайн събития в рамките на Европейската седмица на професионалните умения (16-20 май 2022 г.) в сесии:
 - Making VET future-proof: the new Union policy for VET – 18 май 2022 г.;
 - European Vocational Skills Week Excellence Awards Celebration – 18 май 2022 г.;
 - VET and the green transition – 19 май 2022 г.
- Участие в семинар на Cedefop в рамките на френското председателство на тема Microcredentials: are they here to stay? – 9 юни 2022 г.;
- Годишна среща на мрежата CareersNet, Cedefop, 18-19 октомври 2022 г.;
- Участие в 20-та пленарна среща на мрежата ReferNet в гр. Солун – 9-11 ноември 2022 г.;
- Участие във Форум за високи постижения в професионалното обучение на 15 и 16 ноември 2022 г. в град Сан Себастиан, Испания;
- Участие в уебинар на Cedefop – "Powering the European digital transition" – 13 декември 2022 г.

Участието на служители на НАПОО в посочените събития дава възможност за информиране за последните резултати от проучвания и тенденции в сферата на търсенето на умения, запознаване с иновативни методи на обучение и оценяване на резултатите от учене, споделяне на добри практики и успешни модели на сътрудничество между бизнеса и образователните и обучителни институции. Като положително въздействие може да се отбележи разширяване на професионалната мрежа от контакти на НАПОО и укрепването на институционалния имидж на Агенцията като успешен партньор в реализирането на проекти и като носител на висока професионална експертиза.

УЧАСТИЕ В ЕВРОПЕЙСКАТА МРЕЖА ЗА ОБМЕН НА ИНФОРМАЦИЯ, ОПИТ И ЕКСПЕРТИ „REFERNET“

НАПОО е представител на България в европейската мрежа за обмен на опит и експертиза в областта на професионалното образование и обучение ReferNet за периода 2020-2023 г.

ReferNet е общоевропейска мрежа, създадена през 2002 година към Европейския център за развитие на професионалното обучение – CEDEFOP. Основните дейности на мрежата ReferNet са предоставяне на информация за националните политики в сферата на ПОО, изследвания и анализи на текущото му състояние и представяне на предложения за развитие в контекста на общоевропейските насоки в тази област.

Ключовите продукти на дейността са доклади и анализи, които се предоставят на Европейската комисия, с цел формиране на политики, отговарящи на нуждите на страните – членки с оглед осъвременяване на системите за ПОО и въвеждане на общоевропейски измерения, насърчаващи образователната и трудовата мобилност на работната сила.

През 2022 г. се проведе редица дискусии, свързани с прилагането на Препоръката на Съвета относно индивидуалните сметки за обучение, Препоръката на Съвета относно европейски подход към микроудостоверенията с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост и Препоръката на Съвета относно ученето, насочено към екологичния преход и устойчивото развитие.

През 2022 г. НАПОО изпълни успешно заложените в годишния план дейности – актуализиран е и е допълнен „Политически доклад за ПОО в България“, който е прикачен в платформата на ReferNet, разработени са статии, и са изпълнени други текущи дейности в рамките на мрежата.

През 2022 г. НАПОО взе участие в онлайн партньорските срещи на мрежата ReferNet, в организирани уъркшопове и в 20-та пленарна среща, проведена през периода 9-11 ноември 2022 г. в гр. Солун.

На 27.09.2022 г. се проведе традиционната ReferNet Конференция, организирана от Националната агенция за професионално образование и обучение. Събитието беше ориентирано към информирание на аудиторията с новостите в професионалното обучение в европейски и национален контекст. Фокусът беше поставен върху следните въпроси:

- Развитие на политиките в областта на професионалното образование и обучение, включващи актуалните Европейски посоки – Рамка за „зелени“ компетентности „GreenComp“;
- Инструментариум за „овластяване“ на младите хора, които се намират извън системите на заетост, образование или обучение (т. нар. NEETs);
- Умения за twin transition – едновременно зелен и цифров преход и др., както и отражението на европейските политики в националното ни законодателство;
- Микроудостоверенията, като възможност за адаптация към променящите се начин на живот, учене и работа;
- Насърчаване на ученето през целия живот чрез индивидуалната сметка за обучение;
- Дуалното обучение в смисъла на възможностите за решаване на наболели социално-икономически проблеми;
- Инструментът „Scoreboard“, като добра практика в подкрепа на международната мобилност в професионалното образование и обучение.

УЧАСТИЕ НА НАПОО КАТО ПАРТНЬОР В ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ПО ПРОГРАМИ НА ЕС

Дейността на НАПОО в международни проекти, финансирани по европейски програми, през 2022 г. е насочена към постигане на следните цели и резултати, свързани с модернизиране на системата на ПОО:

- Внедряване на общи европейски инструменти и принципи като ЕКР/НКР, валидиране и признаване на неформално учене, прилагане на Референтната рамка за осигуряване на качеството в ПОО, Европас;
- Усъвършенстване на дейността на НАПОО с цел предоставянето на по-качествени услуги по професионално обучение;
- Идентифициране, адаптиране и популяризиране на инструменти, насочени към професионално ориентиране и кариерно развитие;
- Усъвършенстване на методологията за описване на „единиците резултати от ученето“ при разработване на ДОС за придобиване на професионална квалификация;
- Актуализиране на СППОО и допълването му с нови професии/специалности и създаване на възможности за професионално образование и обучение по тях;
- Популяризиране на ПОО на национално и международно ниво;
- Подобряване квалификацията на преподавателите от системата на професионалното обучение;
- Повишаване на компетентностите на заетите лица в определени професионални сектори.

През 2022 г. задачите на НАПОО в рамките на всички проекти са изпълнявани при спазване на планираните срокове и графици, в съответствие с изискванията за качество на разработените материали и крайните продукти. Резултатите от проектите са популяризирани чрез различни информационни канали, както и на заседанията на Експертните комисии по професионални направления и Управителния съвет на НАПОО.

Постигнатите резултати по отделните проекти са както следва:

1. Проект „Качеството и ефективност“

Проектът на НАПОО „Качество и ефективност“, стартирал през 2020 г., се изпълнява и през 2022 г. в партньорство с Министерство на труда и социалната политика и Агенция по заетостта по договор BG05M9OP001-3.020-0001-C01 на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020, процедура BG05M9OP001-3.020 „Подобряване качеството и ефективността на услугите за професионално обучение“. Срокът за изпълнение на дейностите е от 08.01.2020 – 31.12.2023 г.

Целта на проекта е модернизиране дейността на НАПОО с цел предоставянето на по-качествени услуги по професионално обучение,

чрез изграждането на по-ефективна система за мониторинг и прилагането на законодателството в областта на професионалното образование и обучение.

Специфичните цели на проекта са:

- Преодоляване на дисбаланса между професионалните умения на лицата, придобили квалификация и потребностите на бизнеса чрез разработване и прилагане на нов подход в процеса на мониторинг на усвоените компетенции на завършилите професионално обучение, както и гарантиране на качеството на предлаганото професионално обучение от обучителните институции на пазара на труда.

- Подобряване на механизма за комуникация между НАПОО, институциите, предлагащи услуги по професионална квалификация и другите заинтересовани страни (работодатели, държавни институции, потребителите на услугата), включително чрез надграждане на информационната система на НАПОО.

Основните проектни дейности са:

Дейност 1. Анализ на дейностите за мониторинг и контрол на качеството на услугите за професионално обучение в центровете, включващ и възможности за аутсорсване на дейности.

Дейност 2. Актуализиране на съществуващи или разработване на нов/и модел/и за мониторинг и контрол на качеството на услугите, предоставяни от центровете за професионално обучение.

Дейност 3. Апробиране на модела за мониторинг и последващ контрол, включително чрез неговото осигуряване с човешки ресурси, подобряване на информационното осигуряване и техническа обезпеченост.

Дейност 4. Обучение на служителите от институциите на пазара на труда за придобиване на компетентности за работа в новата среда, вкл. и за извършване на мониторинга и последващия контрол.

Дейност 5. Информирание на потребителите и популяризиране на новия модел за качеството на услугите за професионално обучение.

Дейност 6. Оценка на приложения модел и нормативната му регламентация.

Целеви групи по проекта са служители в институции, работещи в сферата на пазара на труда, както и служители в администрациите на Министерството на труда и социалната политика и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на труда и социалната политика.

Заинтересовани страни от изпълнението на проекта са граждани, кандидати за обучение, ЦПО, работодатели и работодателски организации, държавни институции.

Резултатите от изпълнението на проекта през 2022 г. включват:

Дейност 3 Апробиране на модела за мониторинг и последващ контрол, включително чрез неговото осигуряване с човешки ресурси, подобряване на информационното осигуряване и техническа обезпеченост.

Осъществява се апробиране на модела за мониторинг на качеството, като по проекта са назначени на трудов договор 4-ма външни експерти. Променен е начина за осъществяване от НАПОО на последващ контрол на ЦПО (насочен е и вкл. и към провеждани в момента на проверката обучения). С участието на външните експерти са направени 153 броя проверки на лицензирани ЦПО, 34 броя проверки през ИС на НАПОО и 119 проверки на място.

Изпълнителят на услугата с предмет "Разработване, внедряване, тестване и поддръжка на софтуер на НАПОО, вкл. нови функционалности и актуализиране интеграцията между системата за документооборот и Информационната система на НАПОО" - СМ-Индекс ДЗЗД, договор № П-02-1-2/17.01.2022 работи интензивно. Приет е Междинния доклад, както и изпълнението на Етап 3.1 от поръчката.

ИТ експерт, назначен по проекта, съдейства за разработване на ИС на НАПОО - участва в процеса по тестване на разработените при надграждане на ИС на НАПОО нови модули. Участва и в оценката на междинния доклад, в процеса по разработване на модули от следващия етап 3.2., подготвянето на кореспонденция с ДАЕУ и МЕУ и АЗ във връзка с интеграцията на ИС на НАПОО и др. Експертите от НАПОО съдействат за надграждането на ИС на НАПОО, като участват в работните срещи с Изпълнителя на ИС на НАПОО, подготвят и предоставят материали (шаблони, нормативни документи, инструкции, примери и др.), отговарят на въпроси, правят оценка на представените доклади от изпълнителя, участват в изготвянето на становища и основно в тестването на разработените модули.

Получено е разрешение от ДАЕУ за интеграция през Реджикс с регистрите на МРРБ (регистър ГРАО), АВ (регистър Булстат). Очакваме заповеди за интеграция с НАЦИД (регистър с дипломите за висше образование) и МТСП (за регистър НКПД).

Сключен е договор с изпълнител, избран по ЗОП, за закупуване на сървъри, необходими за работата на ИС на НАПОО.

Избраният изпълнител (Международен институт по мениджмънт), с който е сключен договор П-02-1-31/25.02.2022 г. за услугата „Апробиране на модела за мониторинг на усвоените компетенции на завършилите професионално обучение, чрез външно независимо оценяване на резултатите и тестване на модела „секторен съвет за квалификация“, вкл. чрез участие в държавните изпити и осъществяване на външно независимо оценяване на резултатите, както и установяване на приложимостта на модела в България представи финален доклад за дейността си. Представители на изпълнителя са

участвали като външни лица в комисиите на държавните изпити в ЦПО по професия Готвач. Резултатите са представени на заседание на създадения по проекта Секторен съвет за квалификация "Хотелиерство и ресторантьорство". Представен е финалният доклад, съдържащ резултатите от независимото оценяване и направени изводи и препоръки, вкл. за възможността за създаване на секторни съвети за квалификация в различни сектори.

Дейност 4 Обучение на служителите от институциите на пазара на труда за придобиване на компетентности за работа в новата среда, вкл. и за извършване на мониторинга и последващия контрол.

През м. юни 2022 г. се проведе обучение на 40 служители на НАПОО, АЗ и МТСП, насочено към мерките за осигуряване на качество на професионалното обучение в лицензираните ЦПО. На обучението бяха представени разработени модели в рамките на проекта, както и възможностите за провеждане на изследвания, анализи и планиране на мерки за квалификация на база данните в надградената ИС на НАПОО.

В периода октомври - ноември 2022 г. се осъществи онлайн обучение на служители в Агенция по заетостта, Дирекция Бюро по труда и Дирекция Държавна служба по заетостта (по списък от АЗ 312 лица).

Обучението беше осъществено в обучителни сесии, участниците бяха разделени в 6 групи от по 50 лица. Лектори бяха служителите в НАПОО.

Темите и обхватът на обучението, както и графикът за обучение са съгласувани с Агенция по заетостта.

На участниците в обучението са подготвени сертификати.

Записи на презентациите и на демонстрациите са подготвени и качени в youtube канала на НАПОО и в ФБ профила на НАПОО с цел да се ползват от всички заинтересовани (работодатели, лицензирани ЦПО, клиенти, експерти от администрациите).

<https://youtube.com/playlist?list=PLewWVzLkbglttHEX8C7oJZFWa0shzD1SL>

Дейност 5 Информирание на потребителите и популяризиране на новия модел за качеството на услугите за професионално обучение.

Дейността е насочена към повишаване на информираността на гражданите кандидати за обучение над 16 г. с цел повишаване на възискателността им и недопускане на обучение, неотговарящо на нормативните изисквания относно съдържание, база, преподаватели и др., а също и към работодателите.

През 2021 г. бяха изработени 2 видеоклипа и 2 аудиозаписа, информиращи гражданите как следва да избират курс за професионална квалификация. През 2022 г. те бяха разпространени от

медийна агенция - в Българска Национална Телевизия и Българско национално радио, Facebook и Instagram, YouTube, мрежата на NetInfo. Регулярно се публикува информация в сайта на НАПОО в рубриката на проекта и в рубриката Новини, а също и във Фейсбук профила на НАПОО.

В инициативата "Малки истории за ПО", целяща да популяризира добри практики от дейността на ЦПО, обявена през август 2022 г., се получи около 80 малки истории - от ЦПО, работодатели, ДБТ, граждани (придобили квалификация в ЦПО). Част от тях са качени в сайта на НАПОО и анонсирани във ФБ профила на НАПОО.

Всички истории са публикувани в електронна книга, <https://www.navet.government.bg/bg/malki-istorii-za-uspeshna-realizacziya-chrez-profesionalno-obuchenie/>.

10-те най-добри истории бяха избрани от комисия, включваща представители на НАПОО и АЗ. Историите са мотивиращи, представящи конкретна професия с дейности и условия на работа и бяха предложени за заснемане на видеофилми. За ЦПО, предоставили 10-те истории, бяха подготвени плакети и награди, които бяха връчени по време на Националната конференция на 27.10.2022 г. За всички представили малки истории, вкл. и за героите на Малките истории са изготвени и изпратени грамоти.

По 5 от историите са направени видеофилми, които са излъчвани в БТВ в рамките на предаването "Преди обед". Историите се публикуват в сайта и в youtube канала на НАПОО и може да се ползват както от партньорите, така и от ЦПО за популяризиране на дейността им.

На 27 октомври беше проведена Националната конференция „Професионално обучение и кариерно развитие – малки истории за големи успехи“. Събитието се проведе в Литературен клуб Перото, НДК. Водещ на събитието беше Георги Тошев. Участваха над 75 човека - представители на ЦПО, на институциите, на бизнеса, на ОП Развитие на човешките ресурси, професионални гимназии, обучавани и др.

Програмата на конференцията включваше:

- представяне и награждаване на 10 от постъпилите в НАПОО „Малки истории за професионалното обучение“;
- дискуссионен панел - с участието на представител на ЦПО (Виолета Димитрова), обучавано лице (Павел Павлов) и директора на ОПРЧР (Цветан Спасов), които дискутираха възможностите, мотивацията, наличието на финансови механизми за участие на гражданите в ПО. Участниците в дискуссионния панел също получиха грамоти и книги;
- премиера на видеофилмите, заснети по малките истории.

Отзивите от конференцията са изключително добри - като организация на събитието, а също и като ефект. Мотивиращият ефект спрямо лицензираните ЦПО също е голям и отзивите са отлични. Очакванията

на ЦПО са именно такива - да се популяризират добри примери и по този начин да се повиши имиджа на центровете, а също и да се поощри участието на гражданите в УЦЖ.

2. Проект: "Be prepared for a VET digital world (DigiVET)", Програма „Еразъм +“, Ключова дейност 2, Малки партньорства

В края на 2021 г. НАПОО започна проект, финансиран по програма Еразъм+, Ключова дейност 2, Small scale Partnership (малки партньорства), който цели дигитализиране на част от оперативните процеси в партниращите организации и е насочен към внедряването на нови цифрови инструменти. Дейностите по проекта през 2022 г. включваха:

- Проучване и анализ на оперативните процеси, нуждаещи се от дигитализация в двете партньорски организации;
- Избор на нови цифрови решения, внедряването и тестването им;
- Обучение на служителите за работа с новите инструменти;
- Провеждане на присъствена партньорска среща с делегацията на Института на Република Словения за професионално образование и обучение.

По проекта беше направен дигитален архив на досиетата на ЦПО, лицензирани преди 2015 г.

3. Проект: " „Пътна карта за обучение и квалификация по прилагане на интелигентни енергийно ефективни решения в сградите в България до 2030 г.“ (BUILD UP Skills Bulgaria 2030), Финансираща програма: Програма LIFE

На 1 октомври стартираха дейностите по проект BUILD UP Skills Bulgaria, по който НАПОО е партньор. Продължителността на проекта е 18 месеца – от 01.10.2022 г. до 31.03.2024 г.

Проектът е продължение на предходната едноименна инициатива (2011-2013 г.), довела до редица промени в държавните образователни стандарти в строителния сектор, като предлага ново обединение на усилията на ангажираните в строителния сектор и националната образователна система. Водещата му цел е решително повишаване на знанията и уменията на специалистите и работниците в строителството за изграждане на сгради с нулеви въглеродни емисии, в унисон с очакваните изменения на директивите за енергийната ефективност (COM/2021/558 final), енергийните характеристики на сградите (COM(2021) 802 final) и възобновяемите енергийни източници (COM/2021/557 final).

В рамките на проекта ще бъде възстановена Националната платформа за диалог, която ще изгради основата на цялостен процес за

консултации и взаимодействие на всички участници в сферата на строителството и свързаното с него професионално обучение (професионални сдружения и камари, асоциации на производителите в бранша, центрове за професионално обучение, публични власти и др.). Ще бъде проведено детайлно изследване на ситуацията към момента, като въз основа на него ще бъде подготвена Национална пътна карта и стратегия за изграждане на умения, която ще бъде предложена за одобрение от отговорните институции и заинтересованите страни, със съответните ангажименти за прилагане и изпълнение на заложените конкретни мерки и задачи.

Партньорите по проекта са: ЕнЕфект- координатор, Национална агенция за професионално образование и обучение, Агенция за устойчиво енергийно развитие (АУЕР), Камара на строителите в България (КСБ), Българска асоциация за изолации в строителството (БАИС).

4. Проект: "Създаване на инструмент за осигуряване на качеството на самооценка в неформалното обучение за възрастни", (SelfAssessAL), програма: „Еразъм+ KA220-ADU – Партньорства за сътрудничество в образованието на възрастни.

В началото на ноември 2022 г. стартираха дейности по проект SelfAssessAL, по който НАПОО е партньор. Проектът е с продължителност 19 месеца - 01.11.2022 г. – 31.05.2024 г.

Целите на проекта са: да се засили осигуряването на качество в неформалното обучение на възрастни; да се осигури инструмент за самооценка за осигуряване на качеството в програмите за неформално обучение за възрастни чрез сътрудничество между различни заинтересовани страни и опита на различни страни, като се вземе предвид Европейска референтна рамка за осигуряване на качество.

Партньори по проекта са: State Education Quality Service (Латвия), Qualifications and Vocational Education and Training Development Centre (Литва), Foundation Smart minds, (Латвия), Vilnius Technology and Engineering Training Center (Литва), Национална агенция за професионално образование и обучение (България), Институт за подготовка на служители в международни организации (България).

ОБОБЩЕНИЕ:

1. През 2022 г. НАПОО продължи да се утвърждава като авторитетен партньор по проекти на програма Еразъм+, свързани с развитието на ПОО, предпочитан от широк кръг институции в страната и други страни-членки на Европейския съюз.

2. Агенцията се стреми да следи и прилага последните европейски тенденции в областта на уменията и дигитализацията.

3. Чрез СППОО и ДОС за придобиване на квалификация по професии, Регистъра на документите за професионална квалификация, публикувани на интернет-страницата на НАПОО, Агенцията съдейства за постигане на по-голяма прозрачност, разбираемост и съпоставимост на съществуващите в Република България квалификации от ниво 1 до ниво 5 по НКР с тези в другите държави членки на ЕС. По този начин се осигурява по-добра информираност на гражданите, търсещи работа, на заинтересованите страни - органи по признаване на квалификации, институции в системата на професионалното образование и обучение, работодатели, социални партньори, публичен и частен сектор.
4. Възможността служители от НАПОО да представят страната в европейски мрежи и работни групи, в международни форуми и да участват в различни проекти, финансирани със средства от европейски програми, увеличава експертизата на институцията относно развитието на националната система на ПОО в съответствие с европейските приоритети.
5. Проектите, в които участва НАПОО, са насочени към проучване на добри практики и разработване на иновативни продукти като нови квалификации, учебни програми, материали за кариерно ориентиране, подпомагащи решаване на проблеми с приоритетно значение в областта на ПОО в национален и европейски контекст.
6. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати по проектите са доказателство за развитието на експертния капацитет и за нарастване престижа на Агенцията на национално и международно ниво.
7. Участието на служителите в проектите допринася за надграждането на професионалната им компетентност и е важен фактор за повишаване на мотивацията им.

РАЗДЕЛ 5: ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА И ПУБЛИЧНОСТТА НА УСЛУГИТЕ ПО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ НА ВЪЗРАСТНИ

За реализирането на Оперативна цел 5 в Плана на НАПОО са включени следните дейности:

5.1. УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ИС НА НАПОО

Информационната система на НАПОО е инструмент, предназначен за:

- подаване на документи за издаване на лицензия/изменение на издадена лицензия с добавяне на нови професии и специалности, администриране на лицензионния процес, оценка на документацията на кандидатите за лицензиране;

- поддържане на пълна информация за предстоящи, текущи и проведени обучения, обучени лица и издадени документи от лицензираните ЦПО;
- осъществяването на последващ контрол на дейността на лицензираните институции от експертите в НАПОО;
- проверка на издадените от ЦПО свидетелства за професионална квалификация и свидетелствата за валидиране на професионална квалификация преди публикуването им в Регистъра на издадените документи.

На базата на въведените в ИС на НАПОО данни се поддържат публичните регистри на интернет страницата на НАПОО, както и се правят справки за проведени в ЦПО обучения в предходни периоди. Информационната система на НАПОО дава възможност да се осъществява мониторинг на дейността на лицензираните центрове от експертите на НАПОО и е средство за задълбочена предварителна подготовка преди посещение на място в ЦПО при осъществяване на последващ контрол.

Информацията за дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО, поддържана в публичната част от профила им в информационната система, както и в Интернет сайта на НАПОО, осигурява прозрачност на дейността на Агенцията и на центрoвете, дава възможност на институциите, бизнеса и гражданите да се информират за предоставяните услуги. Потребителите могат да получат директно информация за предстоящите курсове и да се включат в тези, които отговарят на изискванията и потребностите им.

Информационната система дава възможност за миграция на данни към информационната система на Агенция по заетостта, с което се облекчава работата на ЦПО, работещи като доставчици на обучение, финансирано със средства от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и НПДЗ. Това улеснява работата на служителите на ЦПО при предоставяне на информация към НАПОО и към АЗ (информацията се въвежда еднократно, но е достъпна и за двете институции).

С данни от ИС на НАПОО се поддържа бази данни за обучените лица и за лицензираните институции в RegiX. Ползватели на данните са МОН, МТСП, МТ, ММС, НАЦИД, общини, МВР, Държавен фонд „Земеделие“.

През годината от експертите на дирекция ПКЛ беше организирано обучение на представители на новолицензираните ЦПО за работа с ИС, насочено както към поддържане на информацията в актуално състояние, така и за въвеждане на данни за провежданите обучения и обучените лица. Акцент е поставен на сроковете, свързани с въвеждане на данни, регламентирани от ЗПОО, както и на изискванията за актуализиране на учебните планове и програми.

Информационната система на НАПОО е в процес на надграждане с финанси от проект „Качество и ефективност“, като в промените са включени:

- изграждане на нов потребителски интерфейс за ИС на НАПОО;
- разработване на нови функции за извършване на автоматичен контрол на данните;
- облекчена форма за комуникация между ЦПО от една страна и НАПОО, АЗ и МТСП от друга, изпращане на нотификации при определени събития;
- създаване на модул за разработване на учебни планове и учебни програми от ЦПО на базата на ЕРУ от ДОС за придобиване на квалификация по професии
- създаване на модул за измерване и представяне по достъпен начин на степента на удовлетвореност на обучените лица и техните работодатели, както и за проследяване на реализацията;
- самооценяване на качеството на предлаганото обучение от ЦПО, с възможност за сравняване и класиране на ЦПО по определени критерии на базата на показани резултати и др.;
- създаване на условия за презентиране на ЦПО;
 - С данни от ИС на НАПОО се предвижда изграждане на рубрика в сайта на НАПОО, предназначена за подпомагане на кандидатите за обучение при избора на квалификационен курс – ще може да се селектира център, показал добри резултати (оценени по конкретни критерии), да се получи информация за организацията на учебния процес, за издаваните документи, съдържанието на обучение (съгласно ДОС по избрани професии), както и за компетенциите, които ще бъдат усвоени в конкретен квалификационен курс в ЦПО и др.

Данни за работата на ИС на НАПОО

Към 31.12.2022 г. в ИС на НАПОО като оператори на данни работят служителите на НАПОО, външните експерти по лицензионни процедури, членовете на експертни комисии, служители във всички лицензирани ЦПО и ЦИПО.

Данните за работата в ИС за 2022 г. са представени в следната таблица:

Служители	За 2021 г.	За 2022 г.
Администратори (НАПОО)	291 часа 1994 сесии	302 часа 2033 сесии
Експерти (НАПОО)	2471 часа 9812 сесии	2199 часа 7718 сесии
Експертни комисии	14 часа 78 сесии	11 часа 67 сесии
Администратори (ЦПО)	22527 часа 90566 сесии	20197 часа 95735 сесии

Голямата база от информация и данни осигурява възможност за анализи на системата на професионалното обучение на лица, навършили 16 години, не само от НАПОО, но и от други институции и организации – АЗ, МТСП, МОН и социалните партньори.

Както и досега, чрез ИС на НАПОО, ЦПО и ЦИПО подават годишна информация за своята дейност през предходната година и годишен доклад за самооценка на качеството, заявки за задължителните документи, отчети и протоколи за унищожаване на документи с фабрична номерация, данни за проверка на проведените обучения и издадените свидетелства за професионална квалификация и свидетелства за валидиране на професионална квалификация за проверка и включване в регистъра по чл. 42, т. 11 от ЗПОО.

5.2 Осигуряване на актуална информация на интернет страницата на НАПОО за гражданите и бизнеса

Страницата на НАПОО www.navet.government.bg съдържа задължителната за всяка администрация информация съгласно чл. 15, ал. 1 от Закона за достъп до обществена информация:

№	Категория информация	Линк на интернет сайта на НАПОО
1.	Описание на правомощията, функциите и отговорностите на председателя на НАПОО	http://www.navet.government.bg/bg/nac_halo/struktura-na-napoo/predsedatel/
2.	Данни за НАПОО – структура на НАПОО	https://www.navet.government.bg/bg/struktura-na-napoo/
3.	Списък на издадените актове в изпълнение на неговите правомощия и текстовете на издадените от органа нормативни и общи административни актове	https://www.navet.government.bg/bg/register-na-tsentrovete-za-profesiona/ https://www.navet.government.bg/bg/register-na-tsentrovete-za-informatsiya/ Съгласно чл. 48, ал.3 на ЗПОО председателят издава заповеди.
4.	Описание на информационните масиви и ресурси, използвани от НАПОО	http://www.navet.government.bg/bg/media/Pravila_publichni_registri_NAPOO_2016.pdf
5.	Наименованието, адреса, адреса на електронната поща, телефона и работното време на звеното в съответната администрация, което отговаря за приемането на	http://www.navet.government.bg/bg/nac_halo/dostap-do-obshtestvena-informatsiya/

	заявленията за предоставяне на достъп до информация	
6.	Правилник за дейността на НАПОО, както и вътрешни правила, свързани с предоставянето на административни услуги на гражданите	https://www.navet.government.bg/bg/media/PRAVILNIK-ZA-DEYNOSTTA-NA-NATsIONALNATA-AGENTsIYa-7-1.pdf http://www.navet.government.bg/bg/media/Pravila_publichni_registri_NAPOO_2016.pdf
7.	Стратегии, планове, програми и отчети за дейността	http://www.navet.government.bg/bg/dokumenti/dokumenti-na-napoo/
8.	Информация за бюджета и финансовите отчети на администрацията, която се публикува съгласно Закона за публичните финанси	http://www.navet.government.bg/bg/nac_halo/dostap-do-obshtestvena-informatsiya/
9.	Информация за провеждани обществени поръчки, определена за публикуване в профила на купувача съгласно Закона за обществените поръчки	Информацията се поддържа в платформата ЦАИС. В сайта на НАПОО (в рубриката Новини и в рубриката на съответния проект) се публикуват обяви само за поръчки по реда на чл. 20, ал. 4, т. 3 от ЗОП
10.	Проекти на нормативни актове заедно с мотивите, съответно - доклада и резултатите от общественото обсъждане на проекта	https://www.navet.government.bg/bg/proekti-na-normativni-dokumenti/
11.	Уведомления за откриване на производството по издаване на общ административен акт по чл. 66 от административно процесуалния кодекс, включително основните съображения за издаването на акта и формите и сроковете на участие на заинтересованите лица в производството	https://www.navet.government.bg/bg/sa_obshtavane-na-administrativni-aktove/
12.	Информация за упражняването на правото на достъп до обществена информация, реда и условията за повторно използване на информация, таксите по чл. 41ж и форматите,	http://www.navet.government.bg/bg/media/Vatreshni-Pravila_obsht-informacia-667-20-08-2014.pdf

	В които се поддържа информацията	
13.	Обявления за конкурси за държавни служители	http://www.navet.government.bg/bg/arhiv-konkursi/
14.	Подлежащата на публикуване информация по Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси	http://www.navet.government.bg/bg/media/NAPOO-Registar -Konflikt-na-interesi.pdf https://www.navet.government.bg/bg/spetsializirana-administratsiya/ https://www.navet.government.bg/bg/obshta-administratsiya/
15.	Информацията по чл. 14, ал. 2, т. 1 – 3 от ЗДОИ	http://www.navet.government.bg/bg/novini/
	1. Може да предотврати заплаха за живота, здравето и безопасността на гражданите или на тяхното имущество	http://www.navet.government.bg/bg/novini/
	2. Опровергава разпространена недостоверна информация, засягаща значими обществени интереси	http://www.navet.government.bg/bg/novini/
	3. Представлява или би представлявала обществен интерес	http://www.navet.government.bg/bg/novini/
16.	Информация, предоставена повече от три пъти по реда на глава трета	Имаме готовност, засега няма такава информация
17.	Друга информация, определена със закон – публичните регистри по ЗПОО на кандидатите за лицензиране, на лицензираните ЦПО и ЦИПО, на ЦПО с активна лицензия, на временно отнети лицензии и на лицензии с прекратени права, на документите за професионална квалификация, издавани от ЦПО	https://www.navet.government.bg/bg/podali-dokumenti-za-litsenzirane-na-tse/ http://www.navet.government.bg/bg/register-na-tsentrovete-za-profesiona/ http://www.navet.government.bg/bg/register-na-tsentrovete-za-informatsiya/ http://www.navet.government.bg/bg/register-na-izdadenite-dokumenti/ https://www.navet.government.bg/bg/aktualen-spisak-na-profesiite-za-poo/

Редовно се подновява рубриката с нормативните актове. Публикуват се новини за предстоящи събития, информация за промени в нормативните

документи, за публикуваните в Държавен вестник наредни с ДОС за придобиване на квалификация по професии, полезна информация за ЦПО, ЦИПО, професионалните гимназии, РУО, НАЦИД, АЗ, за гражданите и за бизнеса.

Съгласно изискване на Правилника за дейността на НАПОО се публикува информация за решенията, взети на всяко проведено заседание на УС на НАПОО.

Публикува се СППОО с прикачени всички нови заповеди за изменение и допълнение, издадени през годината, както и тези в архив, критериите и формулярите за лицензиране и документите за прекратяване правата по издадена лицензия, анализ на контролната дейност на НАПОО, план за контролната дейност на Агенцията, както и друга полезна информация за организиране на професионално обучение от ЦПО, на процедури по валидиране, както и на услугите по ориентиране в ЦИПО. Специален акцент се поставя на инструкции и указания, разработени при констатиране на често срещани пропуски в работата на ЦПО или при наличие на повтарящи се запитвания от граждани.

Публикувани са подадените от експертите в Агенцията декларации по чл. 35, ал. 1, т. 2 от ЗПКОНПИ – интереси на лицата, посочили, че нямат нищо за деклариране и Регистър на декларациите по чл. 12 от Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси.

На интернет страницата са публикувани и указания как се поддържат и могат да се използват публичните регистри.

На страницата на НАПОО се поддържа рубрика „Съобщаване на административни актове“. В нея се отразяват заповеди и уведомителни писма, касаещи лицензираните ЦПО и ЦИПО.

Публикувани са данни за контакт с двете дирекции, както и списък с членовете на Управителния съвет и на Експертните комисии.

Поддържа се рубрика с актуална информация за проектите, които НАПОО реализира като партньор, както и рубрика, свързана с дейността на НАПОО като Национална контактна точка по прилагане на Препоръката за ECVET.

Към интернет страницата се поддържа рубрика, достъпна само за членовете на УС на НАПОО, където се публикуват информация и материали за предстоящи заседания на УС.

Всички заседания на УС на НАПОО и на експертните комисии се използват за дискусии и за популяризиране на полезна информация – не само за самите членове на ЕК и УС, но и за институциите, които те представляват.

Страницата на Агенцията в интернет има много висока посещаемост, както от ЦПО, така и от граждани и други заинтересовани лица. Това може да се види от таблицата, която дава информация за брой сесии, потребители и показвания.

Сравнителна таблица за броя потребители и показвания на електронната страница на НАПОО

Период	Потребители	Показвания на страницата
01.01.2022 г. -31.12.2022 г.	2 014 563	1 049 387
01.01.2021 г. – 01.01.2022 г.	187 640	897 872
04.01.2020 г. – 03.01.2021 г.	183 585	899 657
05.01.2019 г. – 03.01.2020 г.	38 977	184 038
30.12.2017 г. – 04.01.2019 г	83 260	1 547 262
01.01.2017 г. - 29.12.2017 г.	74 360	720 368
25.01.2016 г. – 31.12.2016 г.	61 888	544 510
01.07.2015 г. – 24.01.2016 г.	30 043	358 719
01.01.2015 г. – 30.06.2015 г.	8 346	63 816

От статистиката за посещаване на електронната страница на НАПОО е видно, че посещаемостта се увеличава.

Най-често посещавани 10 рубрики

№	Заглавие	Линк	Посещени я
1	Home Page	/https://www.navet.government.bg/	243 171
2	Регистър на издадените документи	/registar-na-izdadenite-dokumenty/	199 419
3	Регистър на центровете за професионално обучение	/registar-na-tsentroвете-za-profesiona/	72 979
4	Новини	/novini/	28 822
5	Актуален списък на професиите за ПОО	/aktualen-spisak-na-profesiite-za-poo/	16 056
6	Предлагани от ЦПО курсове за обучение	/predlagani-ot-ts-po-kursove-za-obuchenie/	13 774
7	Държавни образователни стандарти	/darzhavni-obrazovatelni-standarti/	843
8	Държавни образователни стандарти	/darzhavni-obrazovatelni-standarti/	7 999
9	Наредба № 1 от 19 февруари 2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация	/naredba-1-ot-19-fevruari-2020-g-za-organizatsiyata-i-provezhdaneto-na-izpitite-za-pridobivane-na-profesionalna-kvalifikatsiya/	6 102
10	Контакти	/kontakti/	6 091

Според проведената анкета за удовлетвореността на гражданите от предоставяните от НАПОО услуги, през 2022 г. интернет страницата продължава да е основен източник за информиране на гражданите и бизнеса. Респондентите на анкетата потвърждават, че информацията е изчерпателна, добре структурирана и в полза на потребителите. НАПОО се стреми съдържанието на портала да е качествено, написано на разбираем език и своевременно актуализирано.

5.3 Създаване на условия за популяризиране на добри практики в лицензираните ЦПО и ЦИПО

НАПОО непрекъснато се стреми към използването на различни средства, с които да разпространява информация за гражданите и партньорите на Агенцията. Публикуват се статии и новини във вестник „Аз-Буки“ и списание „Професионално образование“.

Като партньор в европейската мрежа за професионално обучение ReferNet, НАПОО поддържа страница в Интернет с електронен адрес: www.refernet.bg. На този адрес е възможно партньори на НАПОО, центрове за професионално обучение и професионални гимназии да публикуват информация за добри практики, промени в нормативни документи и др.

В социалните мрежи е създаден профил на НАПОО, който непрекъснато се обновява с актуална и полезна информация.

Интернет страницата и профилът на НАПОО във фейсбук са информационни средства, които представят актуална информация на граждани и институции.

В ИС на НАПОО центрoвете поддържат актуална информация в своите профили.

На 27 октомври 2022 г. се проведе Национална конференция „Професионално обучение и кариерно развитие – малки истории за големи успехи“ в рамките на проект „Качество и ефективност“, насочена към популяризиране на професионалното обучение като привлекателен избор за повишаване и промяна на квалификацията на гражданите.

Събраните повече от 70 истории представят успехите на обучавани лица, които са получили професионална квалификация и са променили кариерния си път, както и на центрове за професионално обучение, които са работили по мотивацията на възрастни да се включат в различни форми на учене. Всички малки истории са събрани и публикувани в електронна книга на интернет страницата на НАПОО. По пет от историите са заснети кратки филми, които показват смисъла на професионалното обучение, без значение от възрастта, предходния личен опит или обществените предразсъдъци. Филмите са качени в интернет страницата на НАПОО и популяризирани чрез платформи за видеосподеляне и социални мрежи. Излъчените в рамките на конференцията два филма демонстрираха и един изключително важен аспект на професионалното обучение – то не се реализира само за себе

си, а е свързано с всички останали форми на образование и квалификация, като може да е естествен и успешен трамплин към продължаване в сферата на висшето образование или защо не на последваща преподавателска дейност.

В рамките на проект „Качество и ефективност“ е проведено обучение с представители на регионалните структури на Агенция по заетостта (около 300 лица) на тема „Актуални предизвикателства и практически решения за професионалното обучение в центровете за професионално обучение“. Обучението е организирано в сесии с общо 9 модула, които са записани като видеоклипове, качени в платформа за видеосподеляне и са на разположение на всички заинтересовани лица.

Агенцията ще продължава да търси и други форми за информиране, с които да улеснява използването на предлаганите услуги за нуждите на гражданите и бизнеса.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. ЦПО и ЦИПО поддържат актуална информация и използват активно профилите си в ИС.
2. ИС е основен инструмент за администриране от НАПОО на дейностите по лицензиране, последващ контрол, заявка и отчитане на документи с фабрична номерация.
3. Голяма част от ЦПО използват ИС като инструмент за администриране на дейностите по професионално обучение.
4. Изпълняваният от НАПОО проект „Качество и ефективност“ ще спомогне за модернизиране на ИС и разширяване на нейните функционалности.
5. През 2022 г. НАПОО продължи да предоставя актуална и полезна информация на интернет страницата си не само за ЦПО и ЦИПО, но и за други обучаващи организации, както и за гражданите и бизнеса.
6. НАПОО продължава да търси други форми за информиране с цел улесняване ползването на предлаганите от Агенцията услуги и удовлетворяване изискванията на гражданите и бизнеса.

РАЗДЕЛ 6: РАЗВИТИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА НАПОО

6.1. НАПОО – УЧЕЩАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Развитието на административния капацитет на Агенцията и през 2022 г. е насочено към повишаване равнището на професионалните знания, умения и квалификация и постигане на по-високи резултати при

изпълнение на служебните задължения от служителите в администрацията на НАПОО.

През годината е направен анализ на потребностите от обучение и развитие на персонала. На тази база е разработен План за обучение на служителите от НАПОО през 2022 г., като обученията са заложи и в личните планове за обучение на служителите.

През 2022 г. в обучения, организирани от Института по публична администрация, са участвали 36 служители в общо 15 курса на теми: Въведение в държавна служба, Нови технологии в управлението - облачни технологии, Принципи на кръговата икономика, Кибер хигиена при използване на е-поща, Социални иновации, Нови технологии в управлението - интернет на нещата, Нови технологии в управлението - светът на данните, Нови технологии в управлението-изкуствен интелект и машинно учене, Нови технологии в управлението – блокчейн, Зелена администрация, Социални мрежи в публичния сектор - LinkedIn и twitter, Организиране на видеоконференции и уебинари, Стратегии и политики за противодействие на рисковете в държавната администрация, Интервюто като метод на оценяване при подбор на служителите, Работа с jobs.government.bg – портал за работа в държавната администрация.

Четиринайсет служители преминаха обучение на тема „Оптимизиране на междуинституционалното сътрудничество в областта на мониторинга на качеството на предлаганото от ЦПО професионално обучение. Ефективни комуникационни техники в процеса на мониторинг“ по проект ОПРЧР „Качество и ефективност, № BG05M9OP001-3.020-0001-C01/08.01.2020 г. по процедура BG05M9OP001-3.020 „Подобряване качеството и ефективността на услугите за професионално обучение“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси.

Проведено е обучение на всички служители на НАПОО на тема „Киберсигурност, правила за мрежова и информационна сигурност“.

Три служители са участвали в курс "Провеждане на обучения по терминологичен английски език по европейски и международни въпроси", организиран от Дипломатически институт към Министерство на външните работи.

За внедряване на промените в дейността на НАПОО, свързани с електронното управление, служителите работят и усъвършенстват уменията си самостоятелно. Налице са различни форми на наставничество от по-опитните колеги.

Обучение на тема „Здравословни и безопасни условия на труд“ е направено на 2 служители от Службата по трудова медицина „МЕДИКО“ ЕООД.

Обученията, които служителите са преминали, са допринесли за това, НАПОО да подобрява качеството на услугите, предоставяни за гражданите и бизнеса, както и за постигане на увеличаващите се изисквания и очаквания към държавната администрация. Към досиетата

на служителите се прилагат всички допълнителни сертификати и удостоверения, доказващи развитието и повишаването на компетентностите им.

Съществено значение за повишаване на компетентността на служителите има и участието им в международни проекти и работни групи към ЕС. Участието във всяко едно събитие, възможността за срещи с експерти от други страни допринасят не само за разширяване на знанията, свързани с политики и практики в ПОО от други държави и трансферирането на някои от тях в България, но и за повишаване на самочувствието и мотивацията на служителите.

В края на 2022 г. общият брой на служителите в администрацията на агенцията е 19, от които 14 са държавни служители, назначени по служебни правоотношения и 5 служители са назначени по трудови правоотношения. Служителите са разпределени в специализирана администрация (дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“) – 11 служители и обща администрация (дирекция „Административно, правно и финансово обслужване“) – 5 служители. Общият брой на жените е 18, а на мъжете – 1. Всички служители в специализираната администрация са с магистърска степен, има трима служители с образователна и научна степен „доктор“. В общата администрация двама служители са с магистърска степен. През 2022 г. на работа са назначени девет нови служители след успешно издържан конкурс и един при непълно работно време. За постигане на годишните цели на НАПОО до известна степен допринесоха и петимата експерти, назначени през 2021 г. и 2022 г. по допълнително разписание по проект „Качество и ефективност“, финансиран по ОП Развитие на човешките ресурси.

Увеличава се необходимостта от назначаване на ИТ експерт, особено с оглед осигурените по проект „Качество и ефективност“ нова техника и изградените интеграции на ИС на НАПОО.

Оценяването на служителите за 2022 г., като елемент на системата за развитие на професионалните умения и квалификацията на служителите в администрацията, се осъществява успешно и се провежда съгласно изискванията на „Наредбата за условията и реда за оценяване на изпълнението на служителите в държавната администрация“. Проведени са трите етапа на оценяване – съгласуване на работните планове, междинни срещи, заключителни срещи. Трудовите и служебните досиета на всички служители се водят и съхраняват съгласно нормативните изисквания.

През изминалата година с цел подобряване на професионалните умения на всеки служител на НАПОО като висококвалифициран, компетентен и отговорен, продължи практиката с включването в специфични дейности (които не са част от рутинните дейности на служителите) – напр. организиране и модериране на събития

(конференции и работни срещи), представяне на НАПОО в работни групи на високо ниво (национално и международно) и др.

Големият брой промени в нормативните документи, регулиращи системата на ПОО в България, и допълнителните функции на НАПОО наложиха включването на всички експерти в междуведомствени работни групи за разработване на стратегически или нормативни документи. Разработените проекти и направените предложения са оформяни и обсъждани с участието на всички служители от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“ и на ръководството на НАПОО.

Продължи и практиката за включване на двама служители на НАПОО във всяка една междуведомствена работна група - както с цел постигане на висока експертиза в работата им, така и за взаимозаменяемост.

По време на методическите дни или при провеждане на регулярните оперативки се обсъжда очакваното въздействие при въвеждане на нови дейности, механизми, инструменти – както в рамките на НАПОО, така и спрямо гражданите, обучаващите институции, социалните партньори, ЦПО и ЦИПО. Наличието на такава предварителна неформална оценка мотивира в по-голяма степен служителите да прилагат конкретния инструментариум, предотвратява инвестирането на човешки и финансови ресурси в дейности, от които ще има минимален ефект, а така също допринася служителите да се подготвят по-добре за очакваните въпроси от страна на клиенти и експерти.

Социалната ангажираност на ръководството и през 2022 г. основно е свързана с осигуряване спазването на изискванията на Закона за здравето и Закона за здравословни и безопасни условия на труд. Продължен е договора за комплексно медицинско обслужване със СТМ „Медико“ ЕООД. Извършена е преоценка на риска в Агенцията. Провеждат се първоначалните и периодичните инструктажи, спазва се забраната за тютюнопушенето на работните места. Проведени са профилактични прегледи на всички служители. Направен е анализ на заболяемостта на служителите. Изпълнени са препоръките на Наредбата за минималните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с видеодисплей.

6.2. Поддържане на системите за финансово управление и контрол

Финансовото управление и контрол е цялостен процес, интегриран в дейността на Агенцията, който се осъществява от ръководството и служителите. Системите за финансово управление и контрол в Агенцията са разработени, за да се осигури законосъобразно управление на финансовите й ресурси, опазване на активите и информацията на Агенцията, недопускане на финансови нарушения и

грешки във функционирането на администрацията, достоверност на счетоводната информация, осигуряване на своевременна и надежна информация, с цел вземане на правилни решения при управление на финансите и осигуряване на прозрачност и възможност за проследяване на решенията и действията, свързани с изразходване на бюджетните средства.

Ограничените ресурси налагат по-ефективно използване на бюджетните средства, във връзка с което НАПОО прави регулярни анализи за ефективното и ефикасно разходване на публичните средства. Стремехът на НАПОО е:

- планиране на ясни, измерими и ресурсно обезпечени цели;
- утвърждаване и ефективно прилагане на правила и процедури за управление на риска, както и за идентифицирането и докладването на грешки и нередности;
- недопускане извършване на разходи, натрупване на нови задължения за разходи и/или поемането на ангажименти за разходи, които не се ресурсно обезпечени;
- повишаване капацитета на лицата, осъществяващи финансов контрол в организацията.

Дейността на НАПОО и през 2022 г. се финансира със средства от държавния бюджет и от приходи от лицензионните такси.

Приходите от лицензиране на ЦПО се изразходват за осъществяване на оценката в рамките на лицензионната процедура, организиране на последващ контрол, поддържане и разширяване на информационната система, част от заплатите на служители, ангажирани с лицензиране и др. През 2022 г. бюджетът на НАПОО е 745 165 лв. по отчет към 31.12.2022 г. – при утвърден бюджет от 792 400 лв.

Приходите от такси по процедури за лицензиране през годината са в размер на 82 350 лева.

Малкият размер на собствените приходи затруднява много НАПОО в поддържането на ИС и в изпълнението на задълженията по последващ контрол и налага намаляване на разходите за тази дейност.

Средствата от държавния бюджет се изразходват изключително пестеливо за обезпечаване на останалите функции на НАПОО – разработване и актуализиране на ДОС, поддържане на СППОО, участие в работни групи към ЕК и др. През годината бяха изпратени писма до първостепенния разпоредител МОН с искане за завишаване бюджета на НАПОО с цел осигуряване възнаграждение на членовете на ЕК за участието им в разработване на ДОС и СППОО, но все още няма осигурени необходимите средства за целта.

През 2022 г. са извършени разходи с бюджетни средства за:

- Възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения – 434 762 лева;
- Възнаграждения по извън трудови правоотношения – 72 919 лв., включващи възнаграждения на членовете на УС, възнаграждения на членовете на ЕК и външни експерти по лицензионни процедури,

възнаграждения на външни експерти по разработване и рецензиране на ДОС и др.

- Задължителни осигурителни вноски от работодателя (вкл. ДОО и здравно-осигурителни вноски) – 70 232 лв.
- Текуща издръжка – материали, външни услуги, командировки и други разходи – 118 302 лв.
- Капиталови разходи – 2 540 лв.

По проект на НАПОО „Качество и ефективност“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ получените трансфери са в размер на 722 401 лв., и са усвоени средства в размер на 667 661 лв.

През 2022 г. по международни проекти са усвоени средства в размер на 111 089 лв.

6.3. Създаване на синхронизирана система от вътрешни правила, регламентиращи различни аспекти от дейността на НАПОО

Системите за финансово управление и контрол включват задължителни контролни дейности, регламентиращи чрез вътрешни правила и процедури, като разделяне на отговорностите, система за двоен подпис, предварителен контрол за законосъобразност, процедури за пълно, вярно, точно и своевременно осчетоводяване на всички операции, правила за управление на човешките ресурси и др.

През 2022 г., след преглед и анализ на нормативната база са създадени, актуализирани и утвърдени следните Вътрешни правила и процедури:

- Вътрешни правила за системата за финансово управление и контрол на НАПОО, Утвърдени със заповед № 749/21.10.2013 г., изм. и доп. със заповед № РД-08-53/10.07.2018 г., изм и доп. със заповед № РД-08-32 / 29.03.2021г., актуализирани със заповед РД-08-32/ 29.03.2021 г., РД-08-14/31.03.2022 г.
- Вътрешни правила за заплатите на служителите в НАПОО, утвърдени от председателя на НАПОО със заповеди № 293/28.03.2013 г., № 596/10.07.2013 г., № 424/20.05.2014 г. и 299/04.05.2015 г., № 504/22.07.2015 г., № 215/27.04.2016 г., № РД-06-3/29.03.2017 г., № РД-08-88/27.11.2018 г., №РД 08-13/31.01.2019 г., № РД-08-88/23.12.2019г., №РД-08-7/23.01.2020 г., №РД 08-31/24.03.2021 г., РД-08-50/ 26.05.2021 г., РД-08-15/31.03.2022, РД-08-27/12.05.2022 и РД-08-74/21.12.2022 г.
- Система за управление на информационната сигурност, утвърдена със заповед № РД-08-66/08.11.2022 г.
- Заповед за утвърждаване на Вътрешните правила за експлоатацията и отчитане на МПС, собственост на НАПОО, РД-08-10/17.02.2022 г.
- Актуализирана Счетоводната политика – заповед № РД-08-58/29.09.2022 г.

Своевременно се осъществява контрол по изпълнение на Плана за дейността на Агенцията и заповедите на Председателя, както и текущи контролни проверки на изпълнението на поставените задачи.

Попълнен е въпросникът за оценка на СФУК, като получената обща оценка е най-високата, а именно „много добра“.

За успешната работа на служителите материалната база се поддържа в добро състояние. Информационните ресурси и офис техниката се поддържат периодично, вкл. като се диагностицират от външен изпълнител. През годината със средства по проект „Качество и ефективност“, финансиран по ОП Развитие на човешките ресурси бяха закупени преносими компютри, принтери и мобилни телефони. Сключени са договори за закупуване на нови сървъри за ИС на НАПОО и за уебсайта, както и за доставка на мултифункционално устройство и нови компютри (стационарни или преносими) за всички служители.

6.4. ПОДОБРЯВАНЕ АДМИНИСТРАТИВНОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА

Административното обслужване в Агенцията е организирано в съответствие с Наредбата за административно обслужване, Наредбата за общите изисквания за мрежова и информационна сигурност, Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги, подзаконовите актове към Закона за електронното управление и др. и се осигурява от дирекция „Административно, правно и финансово обслужване“, подпомагана от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“. Утвърдени са принципите на добро управление, непрекъснато подобряване на качеството на административното обслужване, прозрачност и откритост на действията на администрацията. Тези принципи характеризират процедурите и технологиите, обезпечавщи административната дейност и административното обслужване в НАПОО.

През 2022 г., в съответствие с въведените нормативни изисквания в Наредбата за административното обслужване, административното обслужване в НАПОО се извършва при спазване на Вътрешните правила за организацията на административното обслужване и Хартата на клиента. И двата документа са публикувани на интернет страницата на НАПОО, като Хартата на клиента е поставена на видно място и в Агенцията. Изпълняват се и общите стандарти за качество, посочени в Приложение № 7 към чл. 20, ал. 1 от НАО. Стандартите също са поставени на видно място в НАПОО и се спазват от всички служители по служебни и трудови правоотношения.

Контактът с клиентите на НАПОО се осъществява по всички възможни канали за комуникация: телефон, електронен адрес

(napoo@navet.government.bg), страница във Фейсбук, писма по пощата, системата за сигурно електронно връчване и консултации в Агенцията.

Служителите на Агенцията спазват етичните правила и поведение при обслужването на клиентите. Няма постъпили оплаквания или подадени жалби по повод некомпетентно и лошо администриране. Осигурява се максимална прозрачност и осведоменост на достъпен за всички клиенти език. Налице са множество положителни отзиви относно обема на предоставяната информация, срока за отговор, любезното отношение, проявявано от служителите в Агенцията.

Не са постъпвали оплаквания по повод нарушаване на стандартите за обслужване и администриране. Работи се по подобряване на работата на администрацията и ориентиране на дейността ѝ в по-голяма степен към външните клиенти или потребители.

С цел осигуряване бърза връзка с различни потребители на информация се поддържа и редовно се актуализира Фейсбук профила на Агенцията.

В изпълнение на Закона за администрацията и Наредбата за административния регистър, редовно се поддържа актуална информация в интегрираната информационна система на държавната администрация. Определените служители попълват и отразяват актуалната информация в регистрите в определените срокове.

За календарната 2022 г. с деловодната система на Агенцията са обработени следните документи: 752 входящи преписки; 491 изходящи преписки; 150 заповеди; 73 преписки, свързани с договори с външни изпълнители, вътрешни документи – 81. Общо регистрираните документи в АИС „Документооборот“ през 2022 г. са 5387 документа.

С въвеждането на уеб базираната деловодна система документите, свързани с издаване на лицензия на ЦПО и ЦИПО и изменение на лицензията с добавяне на нови професии и специалности се оформят в преписки (досиета). По този начин лесно се осъществява контрол относно спазването на сроковете и се правят справки по различни показатели.

В АИС на НАПОО са въведени 40 броя регистри, в съответствие с Номенклатура на делата в НАПОО, в които се регистрират и сканират всички документи. През 2022 г. са регистрирани 254 документа, импортирани от информационната система в регистър за изменения на лицензията и 738 документа в регистър за лицензиране на ЦПО. Въведени са 498 документа, свързани с прекратяването на правата по лицензии; 709 документа, свързани с последващия контрол на лицензираните ЦПО; 228 документа, свързани с държавните образователни стандарти. Регистрирани са и са обработени 2549 документа.

В рамките на проект № 2021-1-BG01-KA210-VET-000034563 (DigiVET), финансиран по програма Еразъм+ беше внедрена нова версия на деловодната система и беше създаден регистър, в който се съхранява

електронен архив с досиета на лицензираните до 2009 г. ЦПО, което изключително улеснява администрацията при подготвяне на отговори на въпроси, свързани с дейността на Агенцията в периода преди 2010 г.

Съгласно Закона за достъп до обществена информация в интернет сайта на Агенцията е публикувана информация за реда за предоставяне на такава информация, както и образци на заявления.

През 2022 г. са постъпили - три заявления за достъп до обществена информация, съгласно Закона за достъп до обществена информация.

На електронния адрес на НАПОО се получават множество запитвания и въпроси, свързани с дейността на Агенцията, които автоматично се завеждат в деловодството и насочват за изпълнение или отговор.

През 2022 г. е публикувана Анкета за оценка на удовлетвореността от предоставяните от НАПОО услуги и информация. Резултатите от анкетното проучване са обобщени и публикувани на сайта на НАПОО. Около 90 % от отговорилите заявяват, че се ориентират лесно и намират цялата необходима информация за процесите в системата на професионалното образование и обучение.

Сред получените предложения за възможни подобрения в предоставяната на интернет страницата на НАПОО информация, могат да се открият следните:

- да се разшири секцията с методически материали за дейността на ЦПО;
- да се представят попълнени образци на документи;
- да бъдат поместени отговори на често задавани въпроси и такива от семинари и презентации или уебинари, също и презентационните материали от тези срещи;
- да се публикува информация за съвместната работа с Агенцията по заетостта;
- да се публикува информация за местоположението на архива на ЦПО с прекратена лицензия.

Тези препоръки ще бъдат изпълнени при въвеждане в експлоатация на надградената ИС на НАПОО, което е планирано за средата на 2023 г.

НАПОО предлага електронни услуги, достъпни чрез Интернет страницата на Агенцията - справка за завършени професионални обучения в ЦПО от физически лица, справка за издаден от ЦПО документ, удостоверяващ професионална квалификация или професионално обучение, проверка на статута на ЦПО и ЦИПО (с активна, с прекратени права или отнета лицензия), предстоящи курсове, организирани от ЦПО.

Заявленията за издаване и за изменение на лицензията, както и всички допълнителни документи и информация се въвеждат и оценяват изцяло в ИС на НАПОО. Подаването на заявления може да става по всички

възможни начини, вкл. и чрез системата за Сигурно електронно връчване.

НАПОО е включена в системата за електронен обмен на съобщения (СЕОС) на държавната администрация от 2018 г. През 2022 г., чрез СЕОС, от НАПОО са изпратени 213 документа и са получени 576 документа.

НАПОО ползва и Системата за сигурно електронно връчване, като през 2022 г. са изпратени 8 документа и са получени 51 документа.

Информационната система на НАПОО, освен основен инструмент за информация и контрол на дейността на ЦПО е и средство за предоставяне на информация (и получаване на такава) към други администрации по служебен път.

Данни от ИС на НАПОО с уебсървиз се предоставят на информационната система на Агенция по заетостта, като по този начин се облекчава работата на служителите на АЗ по проверка на статуса на ЦПО (статус на лицензията, лицензирани професии, заявена материална база за обучение по теория и практика и др.). Аналогично от базата данни на Агенция по заетостта се предоставят данни към ИС на НАПОО за обучените лица по мерките за насърчаване на заетостта.

Данни от ИС на НАПОО (общо 5 масива) се подават към платформата за отворени данни на държавната администрация. От 2020 г. упълномощени служители на НАПОО системно въвеждат данни в информационната система за извършване на предварителен, текущ и последващ контрол по целесъобразност в областта на електронното управление и използването на информационните и комуникационните технологии и Регистър на проектите на ДАЕУ.

Информационната система на НАПОО е в процес на надграждане - осъществява се от изпълнител СМ-Индекс ДЗЗД, избран с процедура по ЗОП с предмет „Разработване, внедряване, тестване и поддръжка на софтуер на НАПОО, вкл. нови функционалности и актуализиране интеграцията между системата за документооборота и Информационната система на НАПОО“. През 2022 г. са разработени модули, налични и в съществуващата ИС на НАПОО, но с разширени функции и с вградени автоматични контроли за превенция на често допускани от ЦПО грешки. Въвеждат се нотификации при съществени събития – изтичащи срокове, комуникация между ЦПО и НАПОО през ИС на НАПОО и др.

Кореспонденцията ще може да се осъществява изцяло по електронен път през ИС, благодарение и на разширената интеграция с деловодната система. Сериозни ресурси отделя НАПОО за съвместна работа с Изпълнителя - провеждат се регулярно (мин. веднъж седмично) работни срещи. Разширена е интеграцията през Реджикс с регистрите Булстат, Търговския регистър, регистър НКПД, регистър с дипломите за висше образование и с дипломите за средно образование и др. Планирано е въвеждане на електронно плащане през системата с цел повишаване

нивото на електронните услуги, предоставяни от НАПОО до ниво 4 съгласно Наредбата за Административния регистър.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Администрацията на НАПОО ефективно управлява и контролира финансовите средства от държавния бюджет и от фондовете на ЕС за финансиране на международни и национални проекти и предоставя качествени административни услуги.
2. Финансовите средства през 2022 г. са изразходвани законосъобразно, при строг режим на икономии.
3. Програмното бюджетиране и през 2022 г. води до оптимизиране на цялостната финансова дейност на НАПОО.
4. Материалната база на НАПОО през 2022 г. се модернизира, условията на труд отговарят на изискванията.
5. През 2022 г. продължават активните действия за осигуряване на прозрачност в дейността на НАПОО и на лицензионния режим.
6. Повишаването на квалификацията на служителите със собствени средства и със средства на програма Еразъм + допринася за подобряване на експертността, качеството на работа и комуникацията както с гражданите и институциите, така и между служителите в Агенцията.
7. Поддържаната от НАПОО информационна система е основен инструмент в управлението на НАПОО и контрол на ЦПО и ЦИПО, използва се за интегриране с информационните ресурси на други администрации и част от данните в нея се визуализират в регистрите на сайта на НАПОО.
8. НАПОО активно участва във всички инициативи на правителството, свързани със замяна на документооборота на хартия с електронен и улесняване на бизнеса чрез обмен на документи като вътрешни услуги между администрациите, когато е възможно.
9. Информационната система на НАПОО ще бъде надградена в изпълнение на стартирания през 2020 г. проект „Качество и ефективност“, като по този начин ще се облекчи комуникацията между бизнеса и НАПОО и ще се предоставя полезна за всички граждани информация.

РАЗДЕЛ 7. ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2022 г.

Въз основа на изготвения анализ и на постигнатите резултати от изпълнението на Плана за дейността на НАПОО през 2022 г. могат да се направят следните изводи:

- НАПОО успешно реализира нормативно възложените ѝ функции, регламентирани в ЗПОО с активното участие на трипартитните ѝ органи – УС и ЕК.
- През 2022 г. Агенцията успешно осъществява координиращата си функция и продължава да има ключова роля в реализирането на секторната политика в ПОО.
- Агенцията продължи да разширява мрежата на институциите и организациите, с които поддържа сътрудничество по ключови въпроси на политиките за развитие на ПОО на национално и секторно ниво.
- Поставените в Плана за дейността на НАПОО през 2022 г. цели и дейности са реализирани в съответствие със заложените индикатори за изпълнение.
- Мрежата от лицензирани институции в края на 2022 г. включва 899 действащи ЦПО и 38 ЦИПО.
- Големият брой ЦПО на територията на цялата страна е предпоставка за по-лесен достъп до професионално обучение и възможност за избор на по-голям брой професии, вкл. и за граждани с ограничени доходи.
- Получените лицензи покриват почти целия СППОО с професии от първа до трета степен на професионална квалификация (нива от 2-4 по НКР/ЕКР).
- Дейността по издаване на лицензия на ЦПО е на високо професионално ниво – няма върнати от представените за разглеждане в ЕК документи и материали, провалена или забавена процедура.
- Методическото подпомагане на външните експерти, участващи в експертната оценка на процедурите по издаване/ изменение на издадена лицензия с добавяне на нови професии и специалности на ЦПО е предпоставка за качествено и в срок провеждане и приключване на процедурите.
- По отношение на постъпилите нови предложения за допълване на СППОО стриктно се прилага „Редът за разработване и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение“, утвърден със Заповед № РД09-5443/ 18.10.2017 г. и актуализиран със Заповед № РД-09-3080 /13.12.2019 г. на министъра на образованието и науката.
- Разработени са 19 бр. ДОС за придобиване на квалификация по професии.
- Актуализирани са образци на документи за извършване на последващ контрол на ЦИПО, на документи за осъществяване на последващ контрол на ЦПО, както и на индикатори и критерии и показатели за предоставяне на годишната информация по чл. 22, ал. 8 от ЗПОО от ЦИПО.
- Опитът, придобит от участието на НАПОО в европейски мрежи, работни групи и по проекти, финансирани по програма Еразъм+ е

трансфериран и адаптиран в национален контекст при подготовката на проекти на актуализирани през 2022 г. нормативни актове.

- Дейността по проверка на издадените от ЦПО свидетелства за професионална квалификация и свидетелства за валидиране на професионална квалификация за включване в „Регистър на издадените документи за професионална квалификация в съответствие с изискванията на чл. 40б, ал.2 от Закона за професионално образование и обучение“ допринася не само за контрол на дейността на ЦПО, но и за представяне на документите за професионална квалификация на гражданите пред бъдещи работодатели или при легализацията на документи.
- НАПОО е включена към REGIX и подава информация към заинтересованите страни (АЗ, РУО на МОН, МВР и др.).
- Системата за последващ контрол на лицензираните ЦПО се прилага успешно и е средство за осигуряване качеството на услугите и за превенция на нарушения на нормативната база и на условията на издадената лицензия.
- Агенцията изпълнява в срок и в съответствие с изискванията за качество задачите в рамките на всички международни проекти, в които участва. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати са показател за системното развитие на експертния капацитет на екипа на НАПОО.
- Административното управление се извършва в съответствие с действащото законодателство - законовите и подзаконовите актове, както и съответстващите на тях вътрешни документи. Вътрешно-нормативната база е предпоставка за предвидимост в развитието и за прозрачност в дейността на Агенцията. Системата за финансово управление и контрол е инструмент за икономично, ефективно, ефикасно управление и разпределение на финансите в НАПОО.
- През 2022 г. НАПОО продължава да развива различни по формат тематични обучителни дейности за повишаване на професионалната компетентност на служителите от администрацията;
- В допълнение на функциите на НАПОО съгласно ЗПОО, Агенцията осъществява дейности, насочени към информиране и повишаване на мотивацията на гражданите за участие в професионално обучение като част от УЦЖ;
- НАПОО събира данни, на база на които може да се правят анализи и да се допринесе за по-доброто планиране на дейности за професионална квалификация на лица над 16 г.

РАЗДЕЛ 8. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2023 г.

През 2022 г. НАПОО, като координираща институция на национално ниво в сферата на ПОО, ще насочи дейността си в следните приоритетни направления:

1. Подобряване на връзката между системата за ПОО в България и потребностите на пазара на труда чрез усъвършенстване на използваните инструменти за разработване и регулярно актуализиране на ДОС и СПОО.
2. Повишаване на ефективността на системата за мониторинг и контрол и прилагането на законодателството в областта на професионалното образование и обучение.
3. Подобряване качеството и улесняване на бизнеса относно предоставяните от НАПОО услуги чрез повишаване на нивото на електронните услуги, осъществяване на проверки в рамките на лицензионната процедура по служебен път, осъществяване на последващ контрол на дейността на ЦПО и ЦИПО.
4. Разширяване на възможностите за информиране на обучаващи институции, граждани, работодатели и други заинтересовани страни чрез използване на различни дигитални инструменти и канали.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ:

АЗ – Агенция по заетостта

ДБ – Държавен бюджет

ДОС – Държавни образователни стандарти

ЕК – Експертна комисия

ЕКР – Европейска квалификационна рамка

ЕРУ – Единици резултати от ученето

ЗА – Закон за администрацията

ЗПОО – Закон за професионалното образование и обучение

ИС – Информационна система

МИ – Министерство на икономиката

МТ – Министерство на туризма

МОН – Министерство на образованието и науката

МТСП – Министерство на труда и социалната политика

НАПОО – Национална агенция за професионално образование и обучение

НАЦИД – Национален център за информация и документация

НКР – Национална квалификационна рамка

ПОО – Професионално образование и обучение

ПКЛ – Професионална квалификация и лицензиране

РУ – Резултати от ученето

СППОО – Списък на професиите за професионално образование и обучение

ЦИПО – Център за информация и професионално ориентиране

ЦПО – Център за професионално обучение

ЦРЧР – Център за развитие на човешките ресурси

ЦРЧРРИ – Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи

УЦЖ – Учене през целия живот